КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА,
11
[illegible]
1968 шу.
№ 83 (4563).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-Гlалгlайн обкома, Нохч-Гlалгlайн АССР Лакхехьарчу Советан а Министрийн Советан а орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ДАЬХЕННА, ПАРТЕНА, ХАЛКЪА ТЕШАМЕ ХИЛАР

ВОЕННИ АКАДЕМЕШКА ДИЙША БАЬННАРАШ КРЕМЛЕ ТIАЭЦАР

Съездаш хуле Кремлевски Дворец 8-ча июле указза баьккхр тlема академеш йистеьхараш. Царех хlаране тlаьlертта lомлай кlакзарчу тlема lилман кердагlа йолчу тlема техникан лардаш. Укх гергlарчу хане Советски Эскара довкъощкен подразделенешкен дlагlоргбо уж шоай знанеш вай Даьхен Гераашцарча Низаш чlоагlаара дlахлар духьа.

Лакхерча тlема дешара заведенеш ьхьа баьннарий сийна Кремлевски Дворецe кхетаче яьй КПСС Централвни Комитетон Советски правительствон. Цига бар ииттa тlема академей профессораш преподавателаш.

Iуйрийна 10 сахьат дьнна ха. Гlадбаха тlоараш а деттaш тlаьйцар гулбеннараша новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, В. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев. Президиуме бе иштта СССР Министрий Совета Председателa заместителаш, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаш, СССР министраш, СССР комитетий председателаш, Советски Союза маршалаш.

Еза кхетаче дlайолаяр хьакхийкадар СССР оборона министра Советски Союза маршала А. А. Гречков.

— Партен правительствав кулгалхой а тlема академеш йистеьхараш а Кремле вlашагlкхетар, — аьлар министра, — парте Централвни Комитетон Советски правительствап вай Гераашцарча Низойн пар довю гайза — эпсарашка йолча кадрайн еш йола йоакхо хьахьоккхаш долча гlулаккхех цаl. Мукъаба сона, новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш шоай цlерагlа Централвни Комитетан правительствиен из йоакхо баьъан долаш баркал ала.

СССР Гераашцарча Низойн цlерагlа маршала А. А. Гречков дег тlара даьккъала бийцар академеш толаме чаккхъьхараш, ловца баьккхар царна Советски Даьхен низ чlоагlбара кlалхьегача доккхий толамаш дахар ловш.

— Тlема академеш йистеьхараштa ккъе ба, — йоахар дlахо министра, — дуккхача социалистически мехкий эскарий эпсараш инаралаш. Дуккхача шерашка цхьана тlема гlулакхаш лелихара опытагlа а цу даькъе вежарашка долча эскараша цхьана «Октябрьски штурм», «Влтава», «Маневр», «Родопы» яхен кхыйолеп учениеш еча хана а вай дог тийшар вай юкъара декхараш къоачашлеча Варшавски договора мехкий эсарий корпуса доттагlалла аlаши дlа-юха дувнар кхетадарн мел лоархlаме да.

Дешар чаккхдалаца довзол декъара доттагlий дег тlара дальхала в бlайцаl, СССР оборона министра хьакхийкадар, советски академешкара йlцача знанеша бlуваина бечa практически балха тlа парни новкъостал дергхиларахи вежарашка йоле цхьаагlо дlахо чlоагlъара, социалистически мехкий халкъьшта карагlдаьнна революциони хlамаш лоридара шоай низаш кходерг па хиларахи.

Вай массаш а, аьлар нов. Гречков, тlемахой — фиренча профессе вах да, цудуьхь мел йоккхий ше а халопаш ла массаза кийча хила а деза. Хlанз хиниа тlом, нагахьа сайно империалисташа из хьаабойь, техникаш герзан юкъера къовсiи хиниа lергбиа. Тlом берош вах ба, хlаьта гера вlашкадеттача къовсамера ходааибоплаш бола низ а ба. Цудуьха котални тlараза тlа герзан тlема техниканен лалла lоюш сага дукхалн кийчо а.

Академеш дьхарлйи шийн цlерагlа министра дег тlара баркал аьлар тlема-дешара заведенеш профессорско-преподавательски а ерригача а состава эсарий кадраш кийчъара даькъе цар хьаьнала болх барах, ловца бахккхар парть тlема академетен тlема училищаштен хьалхашка отталеш дола доккхий декхараш кхоачашдеча цар керла толамаш дахар лови.

Мукъаба сона, новкъостий, аьлар СССР оборона министра А. А. Гречков юхъера а шийн къахаъа чаккхдалаш, шун цlерагlа Коммунистически Парте Централвни Комитета, вай Советски правительствана, ерригача вай халкъа шоай Гераашцарча Низех боккъонца кег гlорталла е йиш йолаш уж хиларах доw дале. Хилазза ярг мел йоаже хlама йолаш да вай—вай Даьте сийленна дьрварa эгара толашагlа йола гlема техника а, коммунизма гlулакха мутlахьа йола личин состав а, башка - дикача эсарий кадраш а.

Цул тlехьагlа къамаьл де доп декар фетарча тlема дукхаьларча военни командаш Академи йистеьхкхача майора Н. Н. Кочанова, Болгарски халкъа эскара инарал-лейтенанта Д. Д. Попова, Ф. Э. Дзержински цlерагlча Тlема-инженерни Академе кафедра начальника, техническа lилмий доктора, инарал-майора С. Д. Сильвестрова.

Вlашагlкхийттарашта хьалхашка кхетачене къамаьл дир цар безаме тlаьйцача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий!

Тахан вай сийлахьча Гераашцарча Низий отрядашта юкъейоагlа даккерча тlема квалификацех балча специалистий кхы цхьаькха цхьа отряд а. Шоана, тlема Академеш йистеьхараштa, тlоххашкахьа дисад тlатеlla аьча занитеш шерам, дlаизара тlема знанеш карвврзаеш хилча хьеганза даргдоацаш хьайгlача къин шерам. Цу тайппара, хlанз оаш академеш йистеяхарах дипломаш, значокаш хьайцай, дикача хьехамашка даддийгlал.

Вай парте Централвни Комитетен Советски правительствап цlерагlа, укх дезачен белгалдаьккхачем дийнахьа да дег тlара даьккъала дуйш ше, оаш хержача тlема накъа тlа доккхий толамаш дахар ловш ловца боаккх шоана. (Дlахьдаь тlоараш тах).

Тlема академеш дьхарашна указза, Кремле вlашагlдеттадулга дика традици а хиина дlадахад найцига. Цу вlашагlдетталаларо хьаьоекх Советски Эскара партецаэ, правительствацара, халкъашара йохаргlоацa цхьаагlо, бутанаш. Цар хьахьокх тlема кадраш кийчъарех кхеарех Коммунистически партен Советски пачхалхалкхон дахи еш йола йоакхо.

Советски Союза Гераашцарча Низех тийна дlаденнал деза гlулакх — халкъа маьрпача къахьегами ха делгa, гера бе а дела социалистически пачхалхалкхе лораеза. Из да Даьхене вай къоигий чlоагlа сийхар а царех шун боккха тешам болар а.

Академеш дьхарийн цитарча преподавателийн цlерагlа уккза къамаьл даш даьраша дийцар, халкъа шоаех беннача цу тешама оаш мел лакха мах бу, фуннагlа даь а шоай дерригача гlулакхашка из ца боабе гlерташ шо хиларах. Хlаьта тхо шекo йолаш дац, укх зале вlашагlа чел кхийттараштa, вай майрача Гераашцарча Низий берригача эпсарашта, тlема гlулекх деш мел бараша хетар цар хьакхайкадаь хиларах. (Чlоагlгlа тlоараш тох).

Шоана геттара дика хов, новкъостий, вай хана эскарен флотен командаш политически состава, партийни организацеишта тlабужар мел боккха безилтоххам ба, мел чоалхане декхараш да. Хlанзара эскар чоалханеча машинийн шийсагlа йолча механизмайн эскар да. Iилма-технически прогрессо боккъонца йола ирталенаш вай тlема гlулакха тlа. Ракетно-ядерни герии кхы тайна кердагlа йола техникен хьахиларо шийна тlеххьа овлангарa деза хувцамаш даьд бlуний стратегенен тактиканен юкъе, уж вlашагlдоххаран кийчдаран юкъе, личин состава дешар хьехарен кхетам баларен метдашка.

Кердача хьалашка боарам боашаш чlоагlа хилыу эсарий состава тlема-технически а хlалла иштта, хийцаш ала йиш йолаш да, Iилмая а кийчонгара дlадехарам. Тlема технихах геваагlа найда эпарам не хьайбарош Iоьабарам не беча балха технически лардаш дика йоала еда, Iилмая тайп-тайпарча доакъошка шерра знанеш хила еш. Хlаьта уж Iилма-технически знанеш дайн хьаьхьолаш лемалия аргьац. Шун дипломаш тlа белгалдаьча деига кхьачa соцарг мичад тlема Iилмен технишек дегlаухлга.

Вай командирашна знанеш дахи эргайоахаш тоалхаш аргьац техника кеттел, Гераашцарча Низий мутlараниа юкъеуха нах а хувпалун багадань а. Вай кагирхой-образовательни культурни боарам шератара шера хиахлу. СССР Лакхехьарча Советон дукха ха йоацаш тlайийцача, массава а тlема гlулакх де декхарийла хиларах дахча Закона кхы а дукхагlо хулийтаргба юкъерех лакхерен образовани а йолаш эскаре уха кагирхой. Цу тайпарча кагирхоита командираши хьехам телараши хилар — чоалханеи, ала деза, гоаен гlулакх хилар, но дlадех, нахара опыт ца йийцача а, йаза, къаьстта шийн тайпара знанеш йолаш, шерра культурни кхетам болаш, педагогически гlулакх хоаш хулга.

Дерригача хlанзарча хьало, идеологически фронте латтача къовсама кралом чоалханелоя а иштта дукхагlа дlадех тlемахошта идейно-политически кхетам баларгaд. Вай эскар сакхетам лакха болаш хилар чlоагlа хиннад массаза а. Цу фактора лоархlам хlанзарча хьалашка кхы а дукхагlа даьлхлу.

Цийса да, хlанзарча тlем тlа хоарахамегlа фуд — нах ба е техника е шаьи цхьадолча механика латта дзьеа къовсамаш советски тlема lилмо теркал на дар. Вай бакъду, толам боаккхараш хlанзарча техникаца кийчбепла, боккъоца ше на ярра на караерзадь, чlоагlа идея тlа латта, шоаш лорадеш дола гlулакх бакъхиларах дог тайна бола нах хилар. Цу духьа къаьстта чlоагlа лоархlаш бу парте Гераашцарча Низашка беча идейно-кхетама, политически балха.

Цу гlулакха юкъе мах бь партвоаздаш доккха дакъа лоац эскарен флотен политически органашен партийни организацешен. Уж ба, командирашца цхьаьна, личин состав Коммунистически партена говзахьа кхоталаш, лакхача морально-политически тlемеца гlулакхех из кхеераш, сакхетаме дисциплина, къоалхчал, турпалал, социалистически эскарашца тlема доттагlлат долаш из хьаакхеер. Цар тlагlертта къахьегаш хилар бальан долаш чlоагlлу коммунизм хьалхаш йоала вай Даьхе мичча хана а лоравийча бола вай эскара тешаме салтий.

Цунца дувзаденна йицъалийта йоцаргьоп гlулакха кхы цхьаькха цхьа оагlув а. Массанеч тlема гlулакх дара тlадожадь дешар кхоачам а деш, мешка балача беррнгаш а хlана бацъьнна болча шийча наха мел дий а тlема гlулакх лу Гераашцарча Низашка. Хlаьта из къоначa хана, шаьл вlаштlехьйоалача, сакхетам чубоссача, вахарнара гlулакхаш сакхетаме леладе вовлацучахана хулаш да. Цу тайппара, вай кагирхошта йоккха вахара школа, советски кхетам лоча ерригача школа керттера декъа хиле дlа а отт эскар.

(Йистедоалар 2-ча агlо тlа).

ЛОРАДЕ ХАЛКЪА РУЗКЪА

Коммунизм, цун материально-техническа база хьалъяра декхараша советски вахагара дlадех пачхахьалкхен рузкъана кхомбар, хьурматдар Советски Iаьдал эттача хьалхарча шерашка дlата, кlора, ьшка, кхыйолча продуктай хlара пуат лорaйра мутlарерча болдлош еш йолча йоакхох коммунизма вlарг лерхlеш хиннад В. И. Ленина. Цу тайпарча йовкхоно къьгга хьахьокх Даьхен рузкъа дебарa, цунах бизза пайда вара социалистически общества членаш дог лазаш хилар.

Патилетка хаьал хьалий кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъадахара яьрча социалистически яхье дакъа лоацача къахьегамхоша шоай декхар лоархl материалий, бедала средствий махула кхомбарл хьурматдари, царех бизза пайде вар. Масала, Грозненски химически комбината коллективо толамца къовсам доаттабу продукце хlара тоннагlа дlадодар лоxдара, бедали реагентпи кхояра. Комбината коллектив хьега къа зехьа дови: хьалхарча аз шера план хаьал ялх ди хьалха кхоачашъяьй цо, кхоладь итташ эзараш сомий маькха фенол, ацетон, полиэтилен, иштта кхыйола продукци. Пятилетка шерашка производстве чакхъьаккхаб 77 организационно-технически мероприяти. Цаl ах миллион сом пайда баьб. Вай мехкарча ше саина йолча предприятешта юкъе эгара кlеангагlа бедал, электроэнерги йоаеш я из предприяти.

Бедали электроэнергии кхоеш дикка болх чакхбаьккхаб коммунистически къахьегама цlи лелаеча Грозненски ремонтно-механически завода коллективо. Цхьайола организационно-технически йероприятеш чакхъяхар бахьан долаш укхаза кхоьй эзараш киловатт электроэнерги, дукха средстваш, иштта тайп-тайпара йола бедал.

А. Шерипова цlерагlча крекинг-завода Летковская, Горьковой керте латтача установкай коллективаша къовсам лоаттабу доагорa кlара тоннагlа дlадодар план кепигата цlахкоачаш кходара. Из бахьан долаш хlаналекъа эзараш сомаш кходаьд цар.

Вай материальни финансови ресурсаш дебlаьккхар, уж дукхагlа хилар бахьан долйа лакхлу уж лораяр, уж нийса дlахийтар, цар леpттlа учет ера лоархlам. Цун маlан да халкъа рузкъа массанахьа лорадар, из зехьа дlаухаш дола наькъаш дlакъовлар, пачхахьалкхен чотах баха гlертачарна вахаддаш къовсам лоаттабар. Укх тlехьарча хана вай республике кlезага хlама даьлаз социалистически долахье лораярe, цуна кулгаш тlаккувдалетарцe къиза къовсам лоаттабеьб. Из лоархlамерa гlулакх кхоачашдеш кlезига къахьийгадаш вай общественноста, эгарa хьаьха халкъа тlахьожама органаша. Масала, цу хьакъехьа дикка болх чакхбаьккхаб № 1 йолча Грозненски маькха завода, «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гlишлонмонтажни управление халкъа тlахьожама группаша, дружинникаша.

Халкъа рузкъан кхомбар, из дукхагlа хилийтара цахадаш йоакхо яр, социалистически долахье лорaяр халкъа тlахьожама группайн иштта керттерча декхарех цаl да. Укх тlехьарча хана Грозненски района халкъа тlахьожама комитеташа гучадаькхад ла метаргдоаца бlеха гlулакхаш. Дукха нарушенеш хlаьта кхы дlахо уж ца хилийтара наькъаш белгалдаькхад.

Къахьегамхой сигналех Октябрьски района халкъа тlахьожама комитето гучабьхар железнодорожни больница хорц документаех кастера яхча пайдань коттигаш, хlаьта халкъа рузкъашта тlакхийдараш бехкеккхаме вар.

Социалистически долахье лорaра гlулакх геттара во латт цхьайолча гlиллошъеча организацешка. Дукхa бедхашта ярмиски яр. балха тlа брак хилар, материалашка бедали нийса дlа ца алийтар бахьан долаш «Грознефтехимстрой» треста доаладь 208 эзар сом, «Грозпромстрой» треста 250 эзар сом.

Дукха лечкъорaш, растраташ ю горпищеторга, горпромторга ОГНХЗ орса чуйоагlача учрежденешка, «Терек» яхача хьу чакхйоахача фирма предприятешка, Грозненски дукха комбинате, Грозненски консерви заводе лерттlа теркам тlаахийтар лечкъорашка къовсам лоаттабара. Цу предприятейн учрежденейн партийни, профсоюзни организацеши халкъа тlахьожама группаши пачхахьалкхен рузкъа лорадара гlулакх лерттlа оарцагlа ца илар бахьан долаш хинна хlамаш да уж. Партийни профсоюзни организацеша, ерригача общественноста даим йоакхо е еза халкъа рузкъа лорадара, уж декхарийла ба пачхахьалкхен чотах баха гlертачарна даим къовсам лоаттабе.

Из декхар толамца кхоачашде вlаштlехьаргда негалья сайна тешам беина кадраш нийса дlаувттайойя.

Хlанз юрта боахаме ялат чузара балхий фронт ди тlехьа шерлуш латт. Хьатташка пачхахьалкхен пункташка тlаоаш латт кхебаь хьувкъам.

Боахамий кулгалхой, партийни организацей керттера декхар да из доа ца деш хаквахьа чуэцар. Ялат ца доадара чlоагlа лоархlаме да комбайнай ялат чакхдувла узлаш герметически къовлар, ялат дlаувза машинаш лаьрхlа кийчъяр, новкъа ялат ца дайтара де мел везар дар.

Халкъа тlахьожама группашеи постановлене шоай беррига болх тlабер- забе беза кхебаь хьувкъам лорбара лечкъорашца, ялат талхаргдоала гlулакх вlаштlехьдаьккхара къовсам лоаттабара.

Партийни организацеша цахаддаш теркам тlаахийта беза халкъа рузкъа лорадара болх кхетамца вlаштlехьбаьккхара. Уж дешаш кастнеста дуаш уттазе беза партийни бюро заседанешка. Хlара сагl хьалкхеве беза общественни рузкъана кхомбара, хьурматдара дог лазаш. Боккха лоархlам болаш гlулакх да кадраш хьахаржар, уж балха нийса дlаоттаяр. Материальни ахчани ресурсаш тийша дlаваза йиш ю пачхахьалкхена хьаахьа зе даьна нахага, цун чотах баха гlертачарга.

Халкъа рузкъа лорадара, цун хьурматдара болча балха шерра юкъеоза еза общественность.

Профсоюзни организацеша къахьегамхой хьалхехье беза рузкъана кхомбе, из лораде ловргдолаш. Каст-каста вlашагlдехка беза кхомбарев хьурматдарев хьажараш.

Халкъа рузкъа лорадара хьакъехьа lалаьмате маьхала ба халкъа тlахьожама группайн иштта болх. Цар керттера декхар да халкъа рузкъа лорадара хьакъехьара кхоачамбоацараш гучадахарaа согlа, уж ца хилийтара дола наькъаш белгалдахар. Шерде деза халкъа контролерий мутlараш. Халкъа рузкъан кхомбар, цун хьурматдар хlара къахьегамхочун сийлен декхар да.

СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ!

Сихбенна кхашкара ялат чуэцача дикка гlерташ бa Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза механизатораш.

СУРТА ТlА: хьалхарча шоалгlу машинах уллъ ялат отдалa комбайнер Махматхаджиев Саиван.

Цун комбайна бункер чура ялатах шийн автомашина йоттам ва водитель Касуев Муса.

И. Пливева сурт.

Тха интервью

АВТОМОБИЛИСТАШ КИЙЧЛУШ БА

Ялаташ чуэзара хьалхара эхьиг дlайоладеннай Наьсаре. Юкъ-юкъера херка в хержаш чуэцаш латт мукх.

Района кхаш леладерий чуэца деза 8300 гектар тlара согlа кlан мукхи. Кlезагагlа дале а 149.500 центнер ялат кхашкара хьатташка а кигара заготпункташка, складашка дlахатьа деза. Дукха транспорт еза из мухх дlаоэв. Мичара яхаргьа из?

Укх деношка цу хьакъехьа къамаьл хилар тха корреспондента М. Зангиева хьувкъам чуэцача тlахьожам лоаттабара вlашагlьхьача оперативни групп начальника заместителаа, автобоахама керттерча инженерашов, Аушева.

Масс автомашина, техникаш хургьа кхашкара ялат дlаувзеш?

Лерхlача тайпара 12 балха хиймахь ялат чуэзара 183 автомашинеи тележкеи эш районна. Хlаьта хlанз ярам 146 я. Тоьаш 37

Шум автобоахамо мел кийча уж совхозашта?

Тха автобоахамо кхашка яхийта кийчъаьй 50 автомашина. Царех итт хlанз болх беш я «Автуринский» яхача совхозе. Эшшача хана пхьара шlаехаргьа уж.

Цул согlа 20 машина а ерахьара командировкера хьатlахка ехаш. Уж а хьувкъам чуэцача хьожаергьа оаха. Вешта аьлча, оаха 70 автомашина йохийт района совхозашка. Вежаш 76 цар шоай я.

Нханоль яа автомашинаш иштта тхоа лерхl ели? Белгалъьй кхашка лелача автомашиний дукхагlа йоха оатхалаш. Уж да рессораш (маьхаш ве а долаш сиха кхаглу уж), некротуштелаш, тормозной жидкость, накхалкаш, къыдараш.

Цу гlулакха лаьрххlа кхашка гlолла лелаш «летучка» хургьа, кхо слесарь а волаш. Рацена къамаьл дlа-хьа де йиш йолаш хургба уж.

Кузовий хийра коттигаш дlакъовла мешковини, цlерлаш, кхыйола ялат lо ца ахийтара эша хlамаш йолаш я. Уж а хургьа дlа-хьа лелача тха слесарий машина чу.

Бийсан шатахьа йоанаргьа шоферащ, автомашинаш?

Хьалха саина дац укх шера. Машинаш хlара отделене дlайахийт. Цига уж дlахьет ший къаьстта вlашагlъехкача комплексни бригадех. Масала, «Назрановский» совхоза Дошлакъий-Юртарча отделене хургьа тха 4 автомашин. Уж дlаккетаргьа цигарча комбайнерий бригадах. Бригадир хержав комбайнер Плиев, цун гlонча — дукхагlа вола шофер Мальсагов. Цу шиме пуранах йоацаш дlа-хьа яла йиш ца машинай, кхыйолча техника.

Вийсан шоаш болх беча йоахаргьа машинаша а шофераша а (юхе бахараш шlаккхуларгба).

Мошта вlаштlехьдеаккхаргда заготпункташка еспагlа ялат дlаоккачийтаргa?

Комбайнаш тlара хьатташка кlа хьатlаувнаш хургьа совхозий шоай автомашинаш. Тхьараш хьатташкара из заготпункташка дlаккхуьаф хургьа. Цу гlулакха хlаьр совхоза вlашагlъеккхай къаьстта автобригадаш.

Ца тоьача автомашинашта фу де лерхl оаш?

— Из совхоза кулгалхоша шоаш де веза хlама да. Нагахьа сайна уж хийна хьоже, шоай къахьегам боагlача тайпара вlаштlехьбоакхе вlалла ца эша а мел уж.

Совхозашкара фу машъестат хьа машин?

— Хоаш да, хила деза йоалаш автомашина мел за йуз. Чархаш тlоадайнча тормозаш ганх, тlоададу накзалкаш. Хала хlана дац чай чахкаргlолаш 1—2 турба lо а йилла цу тlа гlолла бульдозерана магlа хьатlахьаккхар. Из дац совхозашa даггара оаха делар лешие а. Шоай автомашинаш а на йий цар.

ДЕРРИГА БАЛХАШ ЦХЬАНА

Мошта вlаштlехьдаьккхад Наурски района «Терский» яхача из лелаача совхоза кхаш леладерий итт дийнахьа 4568 гектара тlара суржа дийна ялат, 569 гектара тlара сорл, 132 гектара тlара кени беркх дукха, хlаца ца эшшаш чуйийна ддина. Вижа пайда эш механизатораша хьахкарий ардара къаьста а цхьана долаш я ялат чуэцара шоай довлахьа йолча техниках. Совхоза кхашка болх беча тхъаь итт комбайнех цхьаккха а ца соцаш боаз баро хьахьокх ялат чуэцара уж тlехашка кийчлъь хинадга. Боаккхача лоархlаме да совхоза кхаш леладерех дукхагlа бараш йоакха опыт йола механизатораш хилар а. Деиза хьакхари ардари цхьана а долаш 26—28 гектара тlара ялат чуэц комбайнера Курбанов Курбана, хlаьта хlара деина цо оарда ялат 350—400 центнер хух. Дукха тlехьависаш комбайнер Петров Григорий а. Шийн сменин задането хlара денна 25—26 гектарага кхаччалла кхоачашъю цо.

Комбайнераша шоай болх сиха бар тайна да кхашкара ялат дlаувлача транспорто беча балхах. Кхашка балх беш я дифеташ тlехьа йола тхъо трактор. Цар шоай болх дезара ца делабарах болх тlехьбалаш комбайнерий. Трактористаша Толмачев Федора, Цимлянский Владимира, Бахматков Николая хlара денна дьата дlахьу 350—400 согlа центнер ялат.

Ялат сиха, доз из деш чуэцара бахьан долаш боахама кхаш леладераш дика лоархlабу пачхахьалкхенга ялат лохкарах. Цхьоалагlа июль тlаккхоачаш ялат дlайийлеча пункте 29 эзар центнер дlаккхоачаьяй — кхоачашъяьй пачхахьалкхенга ялат лахкара план. Хlанз, Даьхенна тlайийлача социалистически декхарий чотах ялат дlалуш ба кхаш леладераш, хlаьта декхараш кlеанга дац — планал согlа 8 эзар центнер.

— Планал согlа пачхахьалкхенга ялат доха тlайийша декхараш тийшна оаза. Йош зениаз Даьхенга 10 эзар центнер планех доагlачул согlа ялат дlаккхачийта.— йоах совхоза парткома секретара нов. Луганский Александра.

Боахама боккха пайда хулаш гlулакх да хlанзалца пачхахьалкхенга лехача ялатах цхьаккха а килограмм кондицини доацаш ца хилар. Тlоадалгеш цlеталгеш диллача ялат дlайийлеча пункте дlаккхача ялат дика диларах совхоза дукхагlа дlалоархlаргза из, хlаьта кхы тlа кхча а курда — центнерах луча хьахх 10 процент согlа.

Ялат хиеал лакха йолаш хилийтара лоархlам болаш болх бу хьатта а. Цига дийнахь а бус а болх беш я ялат цlенлу машинаш. Дика бу ший болх Генус Каракиас, Цимлянская Марияс, кхьчар. Ялат дика цlенлу цар.

Ерригача участкашка болх дика бара боаккхача лоархlаме да моральни стимулаш балха юкъе кхувларал согlа, къахьегамхой материальни белам свобаккхар а. Социалистически яхьа итогаш йохча «ЖВН-6» яхача жаткаца 65 гектарал кlеангагlа доацаш ялат хьоккхача хьалхара моттиг ьккхача карара-хара тела цlе байракхи тхъо сом ахтеш ду, хlаьта СК-4 яхача комбайнацара цхьан сменах 450 центнер чукх ьардачоа тхъо сом ду, 400 центнер ьардачоа — 15 сом, 350 центнерах — 10 сом. Цу тайппара премеш хьежаш шоферашта а. Иштта, кхоалагlча отделене болх беш волча шофера Ширяев Владимира хlеиалa 50 сом преми еинай.

Дика лел боахама кхаш чах цlенара балхаш а. Хlара отделене болх беш е шишта стогометатель. Денна шоай сменин нормаш шоза тlехххоачаш а еш болх бу аргlаш дераша. Хlанз массадоча кхашка зиснов пушильникаш тоххаеш ба механизатораш. Духхьал цхьоалагlча отделене лах бlаь гектара тlа даьд уж балхаш. Цу балхаштa тlеххьа лаьтта оахеш ба трактористаш. Хlанзаче 450 гектар лаьтта аьхад.

Вишпалийташ бац укхаза дегlабоагlача хьажкlанен гилуаргашта гlулакх лоттале дезаьта а. Уж культураш лелеш лаьрххlа вlашагlъехка звеньаш я. Ханнахьа гербицидашца оасар дlадаккхар бахьан долаш уж культураш йолча оасар долаш цlена за.

Фуиз лаьрхlа ялат цlенде боабеннаб совхоза хьатташка.

П. НОВАНОВ,
агроном.

ТАХАН КХАШКА

Республика кхаш леладераш беррига шоай из тlабахийта кхашкара ялат чуэцаш ба.

8 июль хьатlоахоачаш ерригача республике хьехха дьнна ялат 85 эзар гектар за, е 48 процент.

Июнь бетта хьалхарча кlирагlа чуййца ялат пух хьалха дlадахача кlирагlа чуэецачул 20 эзар гектар хара дукхагlа дап. Из каст-каста йоачаш хиларна дувзаденна за.

Дерригa чуэца ялат 142 эзар тонн за е хlара гектара тlара 18,8 центнер.

Пхьабакъа, яьара лел боахамашка ялат дlайийлеча пункташка из дlаоаара гlулакх. Дерригa аьрдача ялатах цу пункташка дlакхьачар цхелагlа лакъа хара зал. Дукха lайвал ялаташ Грозненски, Сунженски, Шаьа районий кхашкарча хьатташка, иштта кхычахьа а.

Транспорт ца тоьарах, боахамашка болчох йола пайда ца эзарах тlехьалуш ялат пачхахьалкхен пункташка дlаоаара гlулакх.

Сельхозара lуйре хьатlаххачалла Нохч-Гlалгlайчев юртбоахама къахьегамхоша Даьхенга дlаккхачийта ялат 2 миллион пунт за.

Хlара денна тlаккхет пачхахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъяьй аьчна республикага хоам беш йола боахамаш, районаш.

8 июль хьатlаккхаччаш гурахьа дийна ялат чуэзара йола

СВОДКА

(проценташа).

Районаш	Хьекхаш	Аьрдаш
Ачхой-Мартана	56	79
Ведана	48	100
Грозненски	50	86
Гудермеса	71	98
Малгlабекха	21	63
Налтеречни	56	96
Наьсарен	6	100
Наурски	92	92
Ножай-Юрта	48	100
Советски	—	—
Сунженски	30	92
Урус-Мартана	39	98
Шаьа	22	86
Шелковской	63	74
г. Грозный	64	100
Республике гlолла	48	89

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Доладар 1-ча агIо тIа).

Цу гIулакха дика кийчдаь да Советски Эскар. Из—бакъонца дола социалистически эскар, цунна юкъе а я вай кхиэ йиш а яц кастовость, эпсарашки салташки юкъера вIашдукъаденаш. Советски Эскар — чIоагIачеи сакхетамечеи дисциплина образец. Советски тIемахой керда новкъалаш хьал а хьедеш, цо Даьхенна ниййа моральни физически чIоагIбенна, къонзхчал дола, чIоагII коммунистически ког тиййа, ший дера общественни декхар дика кхета-жал бола нах. ХIаьта уж тайпа гIуллакхаш тIемахочоа йийша на Iеш, вай мехка гражданина а эп. (ТIовраш тох). ТIема гIулакх дара школа яьккха баьнарех тоша метаргва маьрша берийте къахьегача хана а хIаьта, пагахьа саина нийслой,—тIема халонаш тIаэттача хана а. Уж тайпа нах хьалкхебар — из, новкъостий, командирашеи политболхлошеи, партийни а комсомольски а организацена коммунистически общество хьалъяра сийлахь-доккхача деррига халкъа юкъарча гIулакха юкъе доккха дакъа лаьар да.

Новкъостий! ВIалла дукха ха а йоацаш Советски Эскаро белгалъяьккхар ший ах бIаь шу дизара юбилей. Советски Союза Герзашцарча Низаша хьаьнна никъ — из ба бокъонца дола халкъа эскар, къахьегама халкъа духьал-цIех дола эскар чIоагIIдарей эргадоахаш тоаддарей никъ. Из да халкъашта юкъе нийсхон хоттагIали хийтара ленински принципий, деррига мехкий къахьегамхошцарча солидарноста, ший интернациональни декхар кхетаден хилара дарда тIа хьаьдь керда тайпа эскар.

Фроите йолхача дунен тIа духхьаннаха хьахинача социалистически эскара эггара хьалкарча апеленанта хьехам душ ше волаш, Владимир Ильич Ленина аьнад, «революцена карагIдаьннараш, вай халкъа Iаьдал, салтий, болхлой, ахархой Советаш, еррига керда, бокъонца демократически йола строй халкъа беррига моастагIех лорадра тIаьех из эскар... Уж моастагIий — дерригача дунен капиталисташ...»

Граждански гIема а хIаьта цул тIехьагIа Сийлахь-боккхача Даймехка тIема а шераш даьттача къовсамашка вай эскаро сийленна кхоачашдир ленински накал, лорадир Октябра карагIдаьннараш, мах бевь варгвоацаш доккха дакъа даьцар паргIато, къаман лоIам, социальни прогресс баьцан долаш деррига дунен къахьегамхоша лоаттабьча къовсама юкъе. (ТIовраш тох).

Вай мехка исторически опыто, дунен социализма еррига опыто бокъду, революце гIулакх арахьарча моастагIех лорадара гIулакхъ хоадамбалаш дола дакъа социалистически эскарга кхоачаш хилар. Социалистически эскара классови маьан белгалдаал из ший духьала-цIийца болхаьеш ахархоеш долча адамашца дуладоена хиларца, социализма гIулакх лорадара гIулакхъ шийга кхаьча социальни дакъа цо чакхдоах болхлой классеи цун партен кулгалца деррига халкъо чIоагIа хьал а доацаш. Цунах латт социалистически мехкий герзашцарча низой чIоагIал а боккъонца бола демократизм а духьаьала хьаьт. (ЧIоагIа тIовраш тох).

Тамаш яц, социалистически мехкаш доттагIал, цхьоагIо мелье гIертар болча вай моастагIаша ниттa социализма къаьст-къаьстача мехкий герзашцарча низашта духьалъерзаьй йолча идеологически диверсех а ког гIортолга еш хилар. ХIаьта, цатакъе санна империализм хIанз социалистически эскарий сийлах гIерташ, халкъацара цап бувзалаш мелде лерхIаш баде, тIаккха цо беррига коммунисташка, болхлой классага цIаьхха а хьахьокх, из сий лорадар, уж бувзамаш чIоагIIдар мел лоархIаме да.

Советски Эскара эпсараш хинна Iац укх зале. Укхаза ба дакхерча советски тIема дешаро школа йистеяьккха баьнна, социалистически мехкий вежарашка долча эскарий эпсараш а. Оаш, укх тIема доттагIийн вежарийн, чIоагIа дакъа даца гIеза шоай эскарий тIема низам дIахо чIоагIдара, социалистически паччахьалкхенаша цхьача ледалу тIема гIуллакхаш чIоагIдара беча болха юкъе. ТIема кхераш тIалаттача хьалашка, кхетадеш да, къахьегамерча, керда общество хьалъечарча вай дакъкъий вошала кхы а герзага гIоллара вошал а тIаккхеташ хилар. Цхьана тIема гIуллакхаш леладара дахьье хIанзае а йоаккхеш чиссе оагIорахьарен опыт Iоаьй Варшавски договора мехкашка. Цу опыта ког гортолга а еш, вай дIахо а хаим чIоагIъергья лоай коллективни оборона, эргадоадаш тоаергья вежарашка долча эскарашка гIуллакхаш духьана чакхдара механизм. Ниттa за вай партеннта лоар, ниттa за вай халкъашта лоар! (ДIаьхдаь тIовраш тох).

Массаьова а хоаш да, новкъостий, мел духа рузкъен низамаш хIанзара эскар леладара герзаш кийчдара. Цхьабакъда, социалистически революцена карагIдаьннараш зорабенга, ЦIаьн миллионаш болча наха Машар Iалашбелга вIаштIехьадеаккхаш хилча, дукха материальни рузкъаш дIадахийта езаш хул. ХIаьта империализм йолча хана, адамлен социальни прогресс низагIа соцде гIертилга дитанза из йолча хана социалистически мехкашна ма дитта чIоагIергья шоай оборона.

Из даьна царт ца хилар шийна цIаьхха а кхы цIаьхха а догадохийт хIанз эттача дунен халкъашта юкъерча хьало а къаьстта а Вьетнамера американски империализма агресси, ГаргарчаМалхбоалехера Израила агресси, Малхбузен Германе реакцен нийсхал хинарен низам чIоагIдалар санна йолча событеша а.

Цу тайпарча хьалашка къаьстта боккхача лоархIаме ба машар безача низаша агрессенен тIемаш духьала, милитаризманен сихдаь гера хьалараш духьала лоаттабу къовсам. Раьза хинна белгалдаккха негаргвалаш ца, цу къовсаме укх тIеххьарча хана белгалара толамаш даьха хилар. Эттара хьалха вай дуццар ятерни гера доаржа ца дараз лоза Договор хир да.

Империалистически агрессе а тIема а политикана еш йола духьале чIоагIагIа хиннай ниттa калгьой машара кхерамален бахьан долаш лоаттабеча къовсама кхыча участкашка а. Из духьале хIанз кхы тIа а чIоагIлуш латт тоьал духхача наха эхь а долйш Вьетнаме лоаттабеча тIема духьала, низ ца кхоачча сиха, гера хьадараш кхерамеча дезинтераментен дуьхьала шоай оаз айеш латтача ШаьмагIкхейтаре ШтаташтаниигIара шоаьйий чуйна а. США политически вахарера уж гIуллакхийн терхал а дош. цхьабакъдар аьгча, бIаргаш доаукхладе йоа яц, агрессени оагIув бараиз, е ниттa царех оалаш из хилара «кераша», шоай позицеи дIахо а лоаттаеш хилар.

Цул совгIа, США даттача врача чухьарча къовсама хьалах пайда а оаш, кхы тIа а чIоагIIдала гIерт уж. Ер я факташ цаI: хьатIадоагIача финансови шера дахьеттен США-на а рекордни йола 102 миллиард доллара тIема бюджет йийхай Пентагоно — укх шерарчул ткъо миллиард доллар совгIа! Конгрессе чIоагIа хIайчII чакхйаьна-яа болчагIа йолча, американски военщинаца оагIув бараш. Из дIадехар хьалхана гIерташ, СССР экономика хьакъехьара доклад я а ивотийтиш дIайсаржадой тIема расходаш лоаттабаьийтиш оахар США а йоацаш, Советски Союз я дьеза йетийта даьрхIа йола фальшивка. КъайлагIа цIаьна дилаш уж уйлаш хилар хьахьоакх США-с «стратегически социе» Советски Союзачул тIехйоаьккхилга, кхы а чIоагIагIа агрессивни йола политика чакхйоаккхилга дIадехаш йолча республикански партен координационни комитета цхьан доклада.

Цу долача кIаьлцна вайгара дIадех фе хулга, вай бIучий тIема кийчо ма могга лакхьелга, хIаьта одлаш ма дарра, молла декъа леладелга.

Машара политика чакх а йоахаш, вай мехк дIахо а латтаргба сихдаь гера хьадара доалуш оттадара тIехьа, къовсаме хо хьаьхаьча дунен халкъашта юкъера проблемаш дерригача халкъьай духьа машара къоастаяра тIехьа. Цхьабакхъда, нагахьа санна событеша мел теха а цIенхашкта голга тохе я аьнна, вай кийча хила деза. ХIаьта адамний а ма хаталкъа Советски паччахьалкхенна машар беалга ма дун мелал я аьнна. Шаьккъа а ца хилнача тайпара чIоагIа ба вай мохк — чIоагIа бэ ший экономически низаца, ший халкъа цхьоагIонца, сакхетамца, патриотизмаца, ший Герзашцарча Низий ноха хаиргIоацача чIоагIалаца. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIовраш тох). МоллагIча агрессора йоагIача тайпара хIана тохара хилалга иг мел йоаца хIана йолаш да Советски Эскари ТIема-Форма Флоти. (ЧIоагIа тIовраш тох).

Вай иш, Варшавски договора юкъе дакъе лоацача паччахьалкхенний эскарашцара вай тIема вошал — из я доазонаш хувцарг ца хилара, социалистически содружествана карагIдаьнна революционни хIамаш меттахьа латтаргхилара, социализми коммунизми хьалъяра машаре хьалаш Iалашдара йола тешаме гаранти. (ТIовраш тох).

Новкъостий!

ТIема академешка опыт йолча начальникий, профессорий, преподавателий кулгалца ваш тIаьIертта Iомаьй тIема знанеш, марксистско-ленински теори, эргайоахаш тоаьй шоай эпсарий говзал. Ше академически аудиторешкара дIаьовлъ, кастта кердача коллективашта юкъе гIорга. IГулахк тIатеIIе, безамца дIадоладе, дIахо а эргайоахаш шие шоай знанеш!

Мукъаба сона, академеш яьха мел баьннараш — советски новкъостий а доаьол дехьара цар доттагIий а хьера тIема образовани яккхарца даьккъаьла бувца, массаьа а долача хIаман тIехь а вахаро дIадехарий боарше хилар, массаза а долача хIаман тIехь а коммунистий долаш, социализма гIулакха, коммунизма гIулакха духьа къахьеги керда хIамаш карагIдаьне кийча долаш чакхIоавлар лоаш царна дикка бахкха. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIовраш тох).

Мукъаба сона парте, правительства, деррига вай халкъо лакха мах а беш къахьегача профессорско-преподавательский команднии состава, академий партийни организацента чIоагIа баркал ал! (ДIаьхдаь тIовраш тох).

Тхо дог тийша да тIема академеш йисте а яьха керда арабаьннараш шоашта хьалхашкъ латтача дехкарашка хьежа хургхиларах, шоай деррига низашц знанеша цар вай Герзашцарча Низий тIема чIоагIал лакхьяра, Советски Даьхени еррига социалистически содружества кхерамале чIоагIъяра тIалохийтаргхилара. (ДIаьхдаь тIовраш тох).

Даькъала хилда Советски Союза Турпала Герзашцара Низаш! ЧIоагIа тIовраш тох).

Даькъала хилда вежарешка долча социалистически мехкийн цар герзашцарча низийн дохаргдоаца тIема доттагIал! (ЧIоагIа тIовраш тох).

Даькъала хилда Советски Даьхе а сийлахь-доккха советски халкъ а! (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIовраш тох).

Даькъала хилда Советски Союза Коммунистически парти!

(ЧIоагIа, дIаьхдаь тIовраш тох. Берригаш а хьалгIоатт).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПОЛИТИНФОРМАТОРИЙ БАЛХА—ДЕННА ТЕРКО

Парте XXIII съезда решенеши КПСС ЦК апрельски (1968 шера) Пленума сошахи кхоачаш а беш, Октябрьски района юххьанцарча партийни организацешa идеологически балха формаши методаши мааогга дикагIа тоаеш вIаштIехьа я йоах, хьинарегIа я хулайт. Районни партийни организаце вIаштIехьа а ььекха хIаьттай агитаторий коллективни балхаш цхьана болх бу къоастам боллаш йола политически информаторий института балха система.

ХIанз районе болх беш я политинформаторий 32 коллектив. Царех аьй 4 секци: СССР чурча хьала, парти Советски правительства арахьарча политика, экономика, технически прогресса тематикагIа.

Районе доладенна шийна терхам тIаболаш дола дика гIуллакх да йоккхача предприятешка организаце политинформатора оттаьча тематикагIа тайп - тайпарча цехашка, сменашка, бригадашка 8—12 - зоа къамаьлаш деш хилар а цхьайолча коллективашка улуврча, доадахарча предприятешка политинформатораша вIашийн дIа-юха а уххаш выступленеш еш хилар а. На гIуллакх хьмарел дукхагIа ду Iилматохкамен проектно - конструкторски институтий политинформаторашa. Масала, «ВНИИКанефтегаза» политинформатораша хадланза хан-ханнахьа выступленеш ю «Октябрьнефть» НПУ системана чуйолхача коллективашка.

Укх тIеххьарча хана парте райкома юххьанцара партийни организацеш а шоай хIара зеннарча практически балха тIа дикка духхагIа а къоастам болашагIа а терхалбе аьнцай коллективашкарча политинформаторий болх. Цу дешашка бюро а коммунистий юкъарча собранешка хьежа аьнай. Цо гIо ду ааха юкъера уж яхетаица кхебара болх дIахо тоабе, производственникаши района беррига къахьегамхойи тIаьхарча питилетка кхоалагIча шера вадаиеш а В. И. Ленин вальча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна тIайдаь социалистически декхараш а кхоачашле еарцагIбаза.

ХIанз дIалхача юкъагIа политинформаторий группаша кIезигдукха балха опыт Iоаьй, хьинарегIа бола информатораш белгалбаьннаб.

1967 шера политинформаторий болх кертерча дакъе тIаберзабаьбар Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара хетаяь КПСС ЦК Тезисаш дукххача къахьегамхошта яшкара. Цу юкъагIа беррига политинформатораша (цар тематически постам моллагIа бела а бе доацаш) шоай хIара выступлени вIаштIехьйоахар вай мохк исторически дегIаахар, КПСС практически болх, вай мехка ка маьхала а юлаш коммунизм хьалъяра перспективаш шерра хIайовзийтаргйолча тайпара.

Укх шера политинформаторий выступленей тематика хоаллал эргаьнийнай ший политически доастама а идейни чулоацама а хьаькъехьа.

Мехка чурча политика дешай секце политинформатораш эггара а хьалхагIа тIалестаб В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизар сайна доархIамегIа йола тема инхара. керда саг хьинаре кхетамца кхевара, ширача замах цаьха саккетам чу юлейисача телхача оамалашка хоалам боллаш къовсам лоаттабара, коммунизм хьалъечара парте эггара боккхагIча доархIамера роль яшхара, хIанзарча хана лоархIаме долча дукххача кхыча дешашта.

Iилма-технически экономически секцента могаьй вай парте а советски халкъо а планировани экономически стимулировани керда система хьинаре юкъехьа хьара къахьегам Iилман лаpда тIа вIаштIехьбахара, технически прогресс яра, маьогга къахьегама овсарле лаккъара, технологически процессаш толашагIча тайпара вIаштIехьъяхара, кхы Д. ВIаштIехьаьккхай ниттa Iилма, культура, атемана секцента йола къоастам бола тематика.

Политинформаторашта ханнахьа а дертIа я методически новкъостал доаттадарeи цар говзал дIахо лакхъяраи парте райкоме политинформаторий районни школа йиллай 1968 шера. Цу школа дешара плана тIа йоакха терко яьй политинформацеш чакхъяхара методика, выступленешта политинформаторий кийчбалара практика, материал хIаьмацарча говзала, педагогика элементий, къамаьла культура дешай. Еррига секцей юкъарча занятешка хадлаила дийнал уж а кхыдола а методически хьакъехьара дешаш, цигга чакхъяьхал политически информаторий балха опыт вIашийн дIатега телнага. Укх шера июнь бетта школа дешара программа кердаьнаккай. КПСС ЦК апрельски (1968 шера) Пленума сошаш теркала а беш.

Политинформаторий болх нарпарте райкома теркама юкъмоттигагIа латт. Аьлча укх шера а КПСС райкома бюро заседанешка бийнай вагонни депо, Грозный станце, СевкавНИИ юххьанцарча партийни организацей политинформаторий болх.

Районе кIезиг-дукха политинформаторий балха опыт Iаиьйне а цу чIоагIа доккхача гIулакхa юкъе хIанз а тIехьа долаш ба духха кхоачамбоацараш, дакза дикараш, тулададийтараш. Парте райкомо, юххьанцарча парторганизацеша хIанз а Iалашдаьдац политинформаторий института болх пенагIа вIаштIехьле йолаши ритмагIен хулийтилга, из болх формашка делайерашкара деха доагIар дертIа хьалехаи. Къаьстта а оча хьале ба къахьегамхошта юкъера кхетама - политически болх уж бахаш йолча моттигашка бар. Укхаза бе беза дукха болх банза бутт агитатораша, политинформатораша, партийни организацеша.

Идеологически болх дIахо чIоагIбара дешаш дийнад КПСС райкома пленуме. Из болх дикагIа вIаштIехьбаккхара къоастам боллаш йола решенеш тIайийнай.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски района пропаганди агитацен [illegible]

АРАХЕЦАРГЬЯ КЕРДА ПРОДУКЦИ

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. Невинномысски химкомбинате укх шера духьаьшхара продукци дургья ацетиленеи ацетальдегидеи кердача шин цело. Уж объекташ балха юкъе ахарца долалургда минеральни удобренеш ара хилиза дагрдоаца бутиловни спирт доахилга.

СУРТА ТIА: ацетилена цеха устаноакаех йола цаI.

М. Таругова сурт.
ТАСС фотохроника.

МАССАЗА А КХОАЧАШДУ ЛЕРХIАР

Питилетка кхоалагIча шера къаьстта чIоагIа хьинар айденна къахьегаш ба Октябрьски бурувдеттача контора Беноевча участкера бурувдеттараш. Цхо шера план хадал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваьча дийнахь дена бIаь шу дизаза сийленца пакъахара шерра социалистически ять йоаржаьй бурувдеттарашa. Шера тIайбаца социалистически декхарех укх шера буру а теха дIачуяла езаш я ши скважина, планал совгIа тоха лерхIаш дар 350 метр бурув.

Уж декхараш хIанзахьа дукха хIана са ядаж кхоачашдаьл. Бурувдетта мастер М. Висханов вертe латта № 43 йола скважина болл бе Iалашдийтай. Дийнахьа буси 250 эзар кубически метр газ лу цо. Эксплуатаце дIачуяхай № 38 йола шоллагIа скважина а. ХIанз ца тоха йоалаш латт. Август бетта буру теха а доьша дIачуэла езаш я 4200 метр кIоарга бурув тоха № 45 йола цхьакха скважина. Юсеи тIаьмашкара мехкальтта даза доладергва пуй тIехьагIа. Цулуаь хьалхагIе а кийча а бь Беной ахача участке вай республикерча кхыча участкашта юкъе къаьстта хуха Iалаш газ йолаш хилар гучадаьннад. Цу газах боагIача тайпара пайда эцар тха керттера декхар да.

Тха участке хьинар кхо ца чеп гъаьлегаш бь бурувдеттараш Д. Ушингов, А. Путаров, Б. Путаров, Г. Амоев, М. Абдуллаев, кхыбараш.

Ш. АСХАБОВ.
«Октябрьнефть» НПУ Беной ахача кIоарга бурувдеттача участка ворхагIвола инженер.

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ «ГРОЗНЕФТЕРАЗВЕДКА» ТРЕСТА ТОХКАМА КIОАРГА БУРУВ ДЕТТАРА ОКТЯБРЬСКИ КОНТОРА № 178 ЙОЛЧА СКВАЖИНА БУРУВ ДЕТТАРА БРИГАДА КОЛЛЕКТИВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Брагунски мехкдаьтта доаллача моттига лакхерча мелова тIоанашка маьхала а йоалаш № 178 йолча тохкама кIоарга скважина яккхорах, из карверзаярах, цу чура йоккха мехкдаьтта кIеж толийтарах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советта Президиума Сийлен грамота лойла

«Грознефть» объединене «Грознефтеразведка» треста тохкама кIоарга бурув деттара Октябрьски контора № 178 йолча скважина бурув деттара бригада коллективана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета президиума председатела заместитель
М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный, 1968 шера 9 июль.

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ «ГРОЗНЕФТЕРАЗВЕДКА» ТРЕСТА ТОХКАМА КIОАРГА БУРУВ ДЕТТАРА ОКТЯБРЬСКИ КОНТОРА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Ка маьхала а йоалаш № 178 йола тохкама кIоарга скважина яккхарахи цу чура йоккха мехкдаьтта кIеж тохийтарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота лойла

Агапов Леонтий Георгиевича — буровойш Iалашъяра волча электромонтера.

Блябкин Евгений Федоровича — бурильщика.

Кремнев Юрий Ивановича — бурильщика гIоночанна.

Магомерзоев Мусай Юрена — буровойш Iалашъяра волча электромонтера.

Нестерова Лариса Михайловна — доабата марихаьашта йолча инженера.

Рябов Владимир Александровича — буровойш Iалашъяра волча слесара.

Сатвалов Семен Маркевича — бурильщика.

Скворв Владимир Григорьевича — бурильщика.

Стругинский Юрий Феликсовича — бурильщика гIоночанна.

Стрюк Нина Михайловнала — коллектора.

Сысой Алексей Федоровича — бурильщика гIоночанна.

Черсков Валентин Николаевича — бурув деттара Октябрьски участка начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета президиума председатела заместитель
М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор Грозный, 1968 шера, 9 июль.

ХЬЕХАРХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТАША СССР БЕРРИГАЧА ХЬЕХАРХОШКА, ХАЛКЪА ОБРАЗОВАНЕ БОЙХЛОШКА, ДАЬШКА-НОАНОШКЕН ОБЩЕСТВЕННОСТАГЕН ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Хьамсара новкъостий!

Советски халкъ, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце сай дола новаткъеи атт шу дизар дез а Iаь, Iалашвате йоккха ситуацази йолаши кхоачалургдоацача хьинарцен керда толамаш доахаш да коммунизм хьалъеча деррига доакъошка.

Коммунистически партен Советски правительства чIоагIIен деррагIен дIахьу машар беза арахьара политика, из дIахьош Советски Союзен деррига социалистически мехкийи халкъий вахара хьашташ кхоачашдарца дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болахьа хьаштамца, деррига дунен тIа машар лорабареи чIоагIбареи хьаштамца кулгал а дупиаш.

Хьехархой Ерригсоюзни съезд мехка хьехархойи халкъа образоване беррига болхлойи цIерагIа ма ярен йиззап къоабал а ю чIоагIа хьал а лоаш Коммунистически партен Советски правительства чухахьарен арахьарен политика.

Советски Союза Коммунистически парте кулгалца чакхъяьккхай ший кIоаргаlен шоралген дилача цIакха а ца яйн културни революци.

Адамлен цеторе чуха эггара хьалха хьаьй берригача советски наха юкъарен лакхерeп образовани эна бокъонца дола хьалаш Iалашдеш бокъонца йола образоване демократически система. Массанахьа а барх1 шера дешара баргбоаца тIугулах оттадаь, хIаьта чакхдоаккхаш да массане а юкъера дешара образовани хилийтара далар.

Хьехархой Ерригсоюзни съезде йийнар КПСС Программан Советски Союза Коммунистически парте XXIII съездои хьалхашка оттаь советски школа дIахо легIайдаларa оалан тIара проблемаш КПСС ЦК-и СССР Министрий Советен 1966 шера 10 ноябре «Юкъерча юкъарадешара школа болх дIахо тоабара де дезарех» баь сошам кхоачашбара хьалхара итоташ йир съездо.

Кхуни боагIача тIехьенна толамца дешар хьехарем хьалхенрен кертера роль хьехархочунга я. В. И. Ленина хьехархой эскарах аьхал хьалкъал сомадакхха, болх дIаболхийта, бахача беррига нахa юкъе парте идеаш чакхъяха езача [illegible] эсара. Хьехархочоа хьалхашка латта лакхеи сийдолеи декхар ба кхуш йоагIа тIехье коммунистически уйла йолаш хьалкхеир, бахача наха юкъе боккха общественно-политически болх бар.

Советски хьехархой — из йоккхагIа йола, миллионал совгIа йола интеллигенце отряд я, из ба мехка Iалашвате йоккха идеологически низ. Шара хьехархочун декхар — марксистско-ленински теори кIоарга Iомадр. политически Iилмаши ший знанеш деррагIа алашйоахилга, Iилмана, техникана, культурана карагI мел даьнна кердадар довзаш хила. Хьехархо шоора аружоновеи йолаш хилар, цун облики цо дери, цун общественни юхь дешархошка, цар даьна-ноаноша, гонахьарча наха доккхал а деш масал эцаш хила еза. Хьехархочо толам баккхаш болх бара хилалза дагрдоаца хьал да керда школьни программашца чулоацамаш, хьехарен мох хьалкхебаран цакIгIа, Iилман ларда тIа йола методаш кIоаргга йовзар.

КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета Ерригсоюзни хьехархой съездага хьаьттача моарцал тIеи съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева ваьча къамаьлош советски хьехархой балха боккха мах баьб, тIайоагIача хана цар бе безача балха шерра программа оттаьй. Из йоаза кхоачашъяр — вай декхари хьалхарча аргIаш даза даргдоадари.

Коммунистически партен Советски правительства Iалашвате чIоагIа терхам тIа а бохийт дакача шин санна йоакхо а ю халкъа хьехархочун, цун знанеш, цун авторитет лакхъяра, цун къахьегамах мохьта нийсагIа пайда эцара. Из керда хьагойтар советски хьехархой йоккхача отрядах Социалистически Къахьегама Турпалий цIераш талкарe.

Хьехархой Ерригсоюзни съезд кхайк беррига хьехархошка, воспитателашка, халкъа образоване беррига болхлошка дешар хьехаре кхетамца хьалкхебара формаши методаши массаза а тоаде, советски школа опытои педагогически Iилмои хьа мел кхедлача маьхе долчох творчески пайда ида, вахаро цо хьаккоолаш, коммунизм хьалъяра практико хьаккоолаш мел дола кердалари хьалха латтари малогга хьалдаца а легIадоаладе а тIахьехаш.

Халкъа образование органий, педагогически дешара заведеней массазо а теркал тIалатта, чIоагIа цагадалла дешаш да къона хьехархой кийчбелга. Съезд чIоагIа тешаш я университетий, педагогически институтий училищий профессорашa преподавателашa кхы а боккхагIча безамцеи эффективностьи йолаши шоаш хьехаш бараш хьалхебергхилараx, дика специалисташ, бокъонца бола педагогаш кийчбергхиларах.

Коммунизм хьалъеча укх хана юкъерча школанея хьехархочуннеи хьалхашка доккхийи бехктокхамеи декхараш латт. Царех лоархIамегIа цар да массане а юкъара юкъерa дешар чакхдоаккхилга. Iилма-технически социальни прогресс сихха легIайоагIача хьалашка юкъера образовани хилар объективни хьаланза дагрдоацаши, тIаккхуш йоагIа тIехьенаш масса а оагIорахьара легIаьбка хулга, коммунизм хьалъехьа даргш кийчбелга Iалашде дешаш да. Юкъера образовани легIайоалаеча лоархIам болаш дакъа лоац юкъерча специальни дешара заведенешкeи профессионально-технически училищашеи.

Хьехархой Ерригсоюзни съездо халкъа образоване беррига болхлой тIаьех общественностаца цхьана юкъерча школайи кхыча юкъера дешара заведенейи сеть дIахо а дукхагIа хилийтара, керттерча хьакъе 1970 шера тIаккхуш йоагIа тIехье юкъара юкъера образовани йолаш хилар Iалашдара беррига низ тIа бахийтара.

Партен правительстван советски хьехархой къаьстта теркам тIабохийт юкъара дешара, къахьегам, политехнически школа дешар хьехарeи кхетамца хьалкхебареи балха боараш иббанза барг ца хилара. ХIара хьехархо декхарийла ва е лоархIамера декхараш: Iилмай основай чIоагIа знанеш йолаш дешархой хилийтар, лакхара коммунистически сакхетамца цар хилийтар, кагирхой баха, професси харжа хьаькъал дIакховчаш, хьинаре къахьегеи общественни болх бен кийча болаш хилийтар кхоачашдара ший деррига [illegible] тIадахийта.

Школана хьалхашка латта декхараш чоалхане хиларо, къаьстта кердача дешара планашкеи программашкеи доларо халкъа образоване органий болхлошкарен школай кулгалхошкарен дIадех долларa стиль методаши оалае тIара тоаелга, беррига организационно-педагогически балха боарам дIахо ийбелга, квалификации педагогически говзали дIахо айе хьехархошта дукхагIа новкъостал делга.

Советски Союза Коммунистически парте къаьстта йоахаш ю духовни рузкъеи, моральни цIенали, физически чIоагIа хилари гармонически шийца хоала керда тIехье хьалкхеяра. Вай съезде ше ваьча къамаьлашка КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева белгалдир советски школа духхьал дийша нах кийчбаь Iац, аьнна. Ший венашта юкъера политически хьакъал дола, коммунизма гIулакх бахьан идейни тешаш къовсамкхой арахецара бехктокхаме я из. Коммунистически общества саг хьахиларо дIадех шовле беда кхетама балха хьисапара, методашка, формашка кIоаргтен цIенхашттан хьожилга.

Идейни тийша болаш кагирхой хьалкхебелга дIахо тIадара декхар оттадеш да социалистически капиталистически системашта юкъера идеологически къовсам ирбаларо а. ХIанзарча дунен тIа вIашии къувсаш я ши идеологи: коммунистически — бокъонца Iилман ларда тIа латта, прогрессивни, гуманни яра цунца моастагIал доа буржуазни — харц Iилман ларда тIа латтар, реакционни, адамлен духьала яра. Тхо кIаьргта кхеташ да идеологе хьакъе машаре цхьана дахилга а болхлой классаши буржуазенен юкъе классовни машар хила йиш йоацача тайпара хила йиш йоацалгах. ЛоархIам ца бича балац буржуазни пропагандисташ советски нах, къаьстта кагирхой а боахаш, харцахьа баха гIерташ хилар а. ХIанзача дарах юхедиса харцахьара хIамаш юхадийпле, национализми индивидуализми йовржае, халкъашта юкъе моастагIал долла гIерташ хилара.

ХIанзарча хана лаьрхIа варгвоацаш дакхаду общественни Iилмаш дешаргоштa хьехачеи коммунистически уйланца хьалкхебечеи бола лоархIам. Гуманитарни естественно-математически Iилмаш хьехаш дешархой мировоззрени хьаеш, хьехархо декхарийла ва конкретни факташ тIеи масалаш тIеи, предмета логика бIарчал йоха а ца еш, советски халкъа карагIдаьннараш тешаргвозаш дIахьокха.

Боккхача лоархIаме да берий советски патриотизма лакхара уйла хьалкхеяре дерригача средствaех, къаьстта йоаккагIча нохалий опытах, вай халкъа балха хикача революционни къахьегамри традициех пайда эцар. Таханара школьникаш — мехка хургбола кай. пулухьа советски халкъо коммунизм бахьан лоаттабу къовсам цар тIаапа беза из кхоачашдара шоаш ца кхобеш къахьега деза гIулакх долаш санна. ХIа-

(Йистедоалар 3-ча агIо тIа).

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

ДУКХАГIА ЙОХКА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

Республика боахамий фермашка ах шера баьчча балха итогаш хьи. Мишта кхоачашду цар тIайниа декхараш?

Вай республика юртбоахама юкъара хьайбаш леладерий аьттув баьнна ихьалола толамаш хаьа. Паччахьалкхенга ах шера дулх доххара план 109 процент кхоачашъяьй, шура — 102 процент, тха — 115 процент, хIаьта фуаш чиисса планах тоагIараш дехкал. 1967 шера хьалхарча ах шера дехкачул шурен дулхи—4 процент, тха— 2 процент дукхагIа дехкал укх шера вай колхозашей совхозашей.

Из мишта хале а, кхы а дукха да республике хьайбай продукташ йоххара паччахьалкхен декхар тIадисо боахачаш. Цар фермашка болх лелара лелабар бахьан долаш республика юкъара хьокхамаш лохаьа.

Тахан газето кепатехача сводкага хьежаш шоашна, иэь лелаеча лоалааха уххача сунженский фермай болхлошка хаьха толамаш белгалдерга Грозненски района хьайбаш лелдераш. Шоаш тIехьабусачарна хилларца цар уйла е мега: мишта вIаштIехьдоал хьогI сунженский заим цу тайпара толамаш тахча аьнна.

Грозненскийи Сунженскийи районаш хьайбай продукташ йоккхарга диллачча республике эттара йоккхагIчарех я. Дулх, шура, фуаш, тха доххара ах шера план ханал хьалха кхоачашъяьй аьнна, район делар сунженнаша. хIаьта Грозненски боахамаш тхогара дIа ма ийкехха продукташ йоххара план кхоачам ца еш лисал. Ах шера план кхоачашъяра цар кхы а йохка еза 1009 тонн шура. ТIаккха цар тIайнийа декхараш-м укх шера планал тIех 400 тонн йоххаргья аьнна ма хай.

Фуаш шера планал совгIа цхьа миллион доха лаьрхIазар, хIаьта ах шера планах дохха дезачарех а царна тIадисал 1707 эзар фуь. Хатта безам боагIа царга: хьаьхета тIайилеш да хьоьI уж декхараш аьнна.

Грозненски района фермашкара хьалаш (парте райкома секретарь Ю. В. Сухоруков, райисполкома председатель Т. М. Эсенбаева, юртбоахама производствени управлене начальник Н. А. Горошко) кхераш тIатувеаш ха. Соахка хьалхарча ах шера дехкачул 8 процент фуаш, 7 процент тха кIезигагIа дехкал района. Района 14 боахамах 11 паччахьалкхенга ихьалпайола продукташ йоххара планаш кхоачам ца еш Iийнай.

Белгалде доагIа, района хьайбаш делалерашта юкъе лелабу организаторски массово-политически болх мелбаь хилар. Лелара леладу укказа колхозаштей совхозаштей специализаци елга, фермашкарча балха халдача процессашта комплексни механизаци яр. Хьайбай продукташ дукхагIа яхар эша резерваш Iалашъяра терко еш бац боахамашка. Хьайбай боахам кегIабоалабара теркам хьагIбаьб района кулгалхоша, боаггIача бесса бехк баьбаш паччахьалкхенга хьайбай продукташ йоххара планаш кхоачам ца еча совхозийн колхозийн кулгалхошта.

Хьайбай продукташ йоххарга диллача республике эттара доккхагIа дола хакъа Грозненски района кхоач. Цухьа дукхагIча дакъе цун балха хьокхамашца дувзаденна хул ерригача республико план кхоачашъяь хилар е кхоачам ца еш йисар.

Района кулгалхой декхарийла ба шоай фермашка эттта хьалаш дика кхета а зах дIахо йолача хана хIана боахамаш бетт-бетта план кхоачашъергйола торонаш вIаштIехьъяха.

Шоана гучча бесса, тIайниа декхараш кхоачаш да хара кхераш тIатувеаш йола хьалаш эттал ихьайолча кхычча районашка а. «Кервача вубежашка кхоачаргда» яхаш шоаш дийцар дицденна сатийна Iеш ба цу районашкара бехктокхаме болхлой.

МалгIабика района (парте горкома секретарь Д. П. Санько, горисполкома председатель С. Х. Гостемиров, юртбоахама производствени управлене начальник Н. В. Иванов) дулхи тхаи доххара ах шера план кхоачашъяьяц. Соахка цу хана дехкачул 7 процент дулх, 25 процент фуаш кIезигагIа дехкал районо.

Шура йоххара план кхоачаш ца еш йисай Шаьла, Советски районаш. Соахка ехкачул кIезигагIа йохк укх шера шура Наьсарен, Советски, Шаьла, Ведана, Ножай-Юрта районаша.

Е декхараш Наьсаре хиннача партактива собране хиннараша тIайниа да: «1968 шера района хьайбаш лелалерам къовсам доаттаберг болаш ба 4990 тоннал кIезигагIа йоахаш шура яккха а планал 100 тонн совгIа из паччахьалкхенга йохка а... ВIаь тонн — цу дакъе хьалхарча ах шера ехкар мел я? Планал совгIа яхар укказа дувцо лезац. хIана аьлча планах йохка езачох царна тIайисай 295 тонн шура, е венна аьлча 1967 шерарчул 9 процент кIезигагIа ехкай из. ХIаьта трибунаш тIа а уйташ оаха дергда, яхар дийцар-м мишта дацар.

Хувцаргзоала дош леннача шоаш тIайниа декхараш кхоачашдара боккьонна къовсам а боалжабаь аттув болаш чакчалькхах дIалаха ах шу. Ди тIехьа шерагIа яржаш — я Наурскийи, Шелковскийи районий юртбоахама къахьегамхошта юкъе зата ях. Хьокхамаша тIалоут — шийна а районо план дика тIехкхоачашъяьй.

Наурсаша 1968 шера тIайниача декхарашка хIаьвзаьа: «Планал совгIа паччахьалкхенга 865 тонн шура йохкаргья». ХIаьта хIанале цу дакъе цар ехкар 646 тонн я. ТIаккха ах шера планал тIех дулх, фуаш, тха мел дехкал районо? ВIарччача шера планал совгIа йохка лаьрхIачул хIанале дукхагIа ехкай цар уж продукташ. Ве дац шелковчанаша даьха хьокхамаш а. Хьалхарча ах шера планал совгIа 611 тонн шура ехкай 1968 шерарча декхарех тIех йохка лаьрхIар 700 тонн мара йоацача.

ХIаьта кхыча районий фу йоккьо а тIайниа декхараш кхоачаш ца дарал совгIа паччахьалкхен планаш а кхоачаш ца еш мекъагIа йита. Соахка хьалхарча ах шера ехкачул укх ах шера кIезигагIа хIана ехкай республика цхе районе шура, дулх районе — дулх, бархI районе—фуаш?

Республика юртбоахама Министерства (министр Г. И. Ильин) юкъарча хьайбай боахам кегIабоалабара кулгал ю лела ла ю. Лелара лелалу йоахамашта специализаци елга, лертIа теркам тIаоаце производства интенсификаци яра, доакъарI база чIоагIъяра. Министерство декхарийла я тIехьожам дикагIа лелабе, производствени управленей кулгалхой, специалисташ, колхозийн совхозийн кулгалхой боагIача тайпара бехктокхаме эза, ленна царна эша повкъостал а леш хIара боахамо, районо, ерригача республико паччахьалкхен планаш кхоачашъергйола хьалаш вIаштIехьдаха.

Хьалха латтачар даьхача толамашка хьаьжий кхыча боахамий хьайбаш леладерий а цу тайпара хьокхамаш даха торонаш йоагI. ХIара фермерертIа къахьегам вIаштIехьбойлаьба хьайбашта дика доаккхар доаттадеш хилча. Болаш йолча резерваш бала пайда ийнча хIапалтва тIехьабусам хиннача боахамий а хьалха латтачар санна хьокхамаш даха йиш хургья.

Хьалха латтача боахамашка а пайда эша йиш йола резерваш кхоачаенна аьлча баькъхургдац. Масала, Сунженски районо хьайбай ерригa продукташ йоххара ах шера план кхоачашъяьале а ихьалалча цар боахамий бехках соахкарчул кIезигагIа дехкал укх дIалахача ах шера районо дулхи тхаи.

Юртбоахама къахьегамхой декхар да шоай беррига низ паччахьалкхен планаш тIайниа декхараш кхоачашдера тIаберзабе.

АХ ШЕРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА
(проценташца).

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	107	95	105	101
Ведана	100	118	104	106
Грозненски	89	91	86	108
Гудермеса	103	110	108	80
МалгIабика	90	100,2	111	86
Надтеречный	117	108	111	91
Наьсарен	105	85	100,7	103
Наурски	120	126	127	132
Ножай-Юрта	148	112	112	75
Советски	116	78	100	103
Сунженски	100	111	110	138
Урус-Мартана	104	102	100	104
Шаьла	100	98	100	116
Шелковской	134	124	100,7	111
ЕРРИГАЧА РЕСПУБЛИКЕ	100	102	100	118

1968 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАНАШ КХОАЧАШ ЦА ЕШ ЙИСА КОЛХОЗАШИ СОВХОЗАШИ (проценташца).

Совхозаши колхозаши	Совхозий директораш колхозий председателаш	Парторганизацей секретараш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Совхозаш:						
«Лермонтовский»	Арсаев А.-Я. В.	Дарцлев М. Х.	—	87	—	—
«Самашкинский»	Дышниев С. Э.	Дахаев И. Х.	85	—	—	—
«Овощевод»	Мелоев С.-М. А.	Гелагаев Ю. С.	78	65	—	—
«Атагинский»	Тамахин Я. З.	Истамулов Г.	36	80	—	—
«Грозненский»	Шиго Д. П.	Грушецкий В. Ф.	—	79	71	95
«Ермоловский»	Селин В. А.	Басханов Б. И.	64	90	73	—
«Староюртовский»	Шатаев Ш. М.	Смирнов В. В.	—	90	—	—
«Горячеисточненский»	Харламов С. П.	Габтемиров С. У.	75	93	—	—
Овоще-молочный № 2	Тоцкий Т. Т.	Дербенцева Н. В.	—	96	37	—
Молочный № 1	Синяткин И. М.	Ивершень В. А.	—	82	—	—
Плодоовощной № 3	Маликов А. А.	Осецкий А. И.	—	—	74	—
«Юбилейный»	Витушев Х. М.	Меднев И. М.	54	—	—	—
«Дружба»	Булаков А. С.	Мунаев В. М.	76	89	—	—
«Ингушский»	Гетогажев А. О.	Гуноев М. Х.	60	89	—	47
«Минеральный»	Магомаев А. М.	Султанов А.-Х. А.	53	—	—	68
«40 лет Октября»	Арапиев Э.-Т. Э. и. о. дир.	Терлоев У. Б.	—	72	—	74
«Экажевский»	Албагачиев Х.	Арчаков Х. К.	—	76	—	—
«Плиевский»	Газдиев А. Я.	Мальсагов Д.	—	93	—	94
«Горец»	Яхаев Б. Н.	Никаев В.-А. М.	—	95	76	—
«Мичурина»	Древецкий В. С.	Алсаланов В. Х.	—	93	—	—
«Гехинский»	Абуев Р. А.	Ахмаев С. Э.	—	94	—	—
«Шалинский»	Шахбиев Х. У.	Тонгиев М.	71	74	64	—
«Джалка»	Аляев С.	Шатаев Р.	95	77	61	—
«Автуринский»	Ахмеев Р. А.	Манаев А. С.	60	96	—	—
«Шелковский»	Суворов И. И.	Душаев А. Д.	—	—	—	88
Колхозаш:						
«Ленина» Ведана района	Баймурзаев В.	Малаев С.	34	—	—	33
«Карла Маркса» Ведана района	Банжаев Ш.	Сукуев С.	—	98	—	—
«Орджоникидзе» Ведана района	Хусаинов А.	Шахидов Ш.	—	—	—	65
«XXII партсъезда» Ведана района	Баширов С. А.	Арсанов Б. А.	65	79	—	13
«Кирова» Ведана района	Мусаев З. А.	Есенбулатов У. М.	96	75	—	15
«Ленина» Грозненски района	Лютиков М. Ф.	Бородинов В. Б.	77	—	93	70
«1 Мая» Грозненски района	Вьючный В. С.	Заречный Н. В.	76	99	—	70
«40 лет Октября» Гудермеса района	Османов У. Г.	Техаев Х. У.	82	—	—	—
«Дружба» Гудермеса района	Джамуев В.	Исраилов У.	47	—	—	—
«Ханпаши Нурадилова» Ножай-Юрта района	Хаджимурадов А. Х.	Мусаев А.	80	—	—	—
«Новая жизнь» Советски района	Каутаров С. И.	Мажидов А.	60	38	—	—
«Ленина» Советски района	Бандаев А. М.	Хадисов Д.	—	35	—	—
«XX партсъезда» Советски района	Мусостов З. И.	Узуев Э. Я.	54	74	—	87
«Кирова» Советски района	Минибулатов А.-А. М.	Шутаипов М. А.	75	69	—	40
«Орджоникидзе» Советски района	Ахмадов Ш. А.	Мурадов С. С.	—	—	—	28
«XX партсъезда» Сунженски района	Бутаев Н. К.	Ильинов М. И.	73	90	65	—
«Ленина» Сунженски района	Амиров М. Э.	Сенбиев У. С.	92	—	78	—
«Кирова» Сунженски района	Наумов Н. Г.	Федин Н. В.	30	94	—	—
«Заветы Ильича» Сунженски района	Фаргиев С. М.	Оздоев А. Ю.	—	83	—	58
«Восход» Сунженски района	Ферзаули С. Д.	Чекиев З. М.	—	—	—	—
«Орджоникидзе» Сунженски района	Шадиев С. М.	Фаргиев Ш. М.	—	70	—	61
«Путь к коммунизму» Шелковской района	Травин Н. П.	Пташник В. И.	—	—	84	—
«Красный пахарь» Шелковской района	Балетов А. В.	Гольцнев П. Т.	—	—	61	—
«Кирова» Шелковской района	Пивкин С. Н.	Молочков А. Ф.	—	—	62	94
«Ленина» Шелковской района	Горяйнова З. И.	Бектемиров Ю. А.	—	99,9	—	—

ХЬЕХАРХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТАША СССР БЕРРИГАЧА ХЬЕХАРХОШКА, ХАЛКЪА ОБРАЗОВАНЕ БОЛХЛОШКА, ДАЬШКА-НОАНОШКЕН ОБЩЕСТВЕННОСТАГЕН ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

...ра деннеи кIалд ца лупи школьникаш хьалхебе беза Советски Союза берригa халкъаш вежарий цхьоагIо йолаш хилара уйла йолаш, социалистически вехий къахьегамхошна доттагIал долаш, колониализмаца капиталах Iехьалал хулхьаш. цуьна чукьали кьам кыычарех тайпа дешаш хилара тIехьа къовсам доаттабеча берригача халкъаша барта болаш беза уйла йолаш.

Хьехархой эттара хьалхара декхар — майна гоама йолча мораль духьалла доаттабу къовсам тIагIеотта дIахьолIа сихдар, дисциплина йоалаш, социалистически общежите бараран боккъонаш телхаеш, дешаргех общественни пайдане болча балхаген бехктокхам ца теташ хьежаш кIезиг-дукха а нийсенна нетит тIахо ца ийтар. хIара школьник программаш тIа белгалъя ерригa знанеш Iомаь хиларал совгIа ший гIулакхаш поступкаш еш царна кулгал массаза а лувнаш хила веза. Къахьегамна коммунистически уйла йолаш общественни доалахье лорара йоакхо елга, коллективизм повкъосташа закха уйла хилар, социалистически гуманизм, воинствующи атеизм, дог ихьалхен бакъдувши хилар, общественни порядок телхарцен дIаьхача заках доса шердаьна гIулакхаш лелацарца машар ца хилар санна дола тIа нравственноста боаранаш хIара дIаьмигасар моральни тешаш хила деза.

Школа намотта чIоагIбе беза производственни коллективашцара бувзам. Боккха доархIам болаш хи ца йистейоахараш дикха кегIаена техникех технологии йолча хIандарча промышлени юртбоахамей производства даргеш шерра йоезаш хилар. Халкъа бахаша специалистий гIонна дешархой профессиональни ориентации йолаш дургбоза болх вIенхаштан кIоарген дIабахьаназ барбаш. Политехнически образованностех къахьегамна хьалхехарен духье намотта могале а дIалоарцкале а деза технически творчество, юннатски опытнически болх, дешархой производствени бригадай хьалха дарта опыт.

Школа керттерча декхарех цаI дерхI съезда классашкен школашкен болаш болх дIахо тоабар. тайп-тайпара кружокаш дукхагIа хилийтар, общественни, дешархой цар дукхагIа безам болча гIулакхашта вIашагIтохар, инициативен творчески ле дерхIари чакхIакха. къона хьалкъале ле ховра кегIадоалалара намотга дика хьалаш оттадар. ДахоI дунени культура беналла йоалийтар, эстетически ниса уйлаш принципаш хьахилийтар, культура памятникаш, халкъа творчество, музыка, литература, живопись произведенеш кIоаргга езаш долаш уж хьалхехар — хIара хьехархочун лоткхе сийлахь декхар. Шерра легIайоалае еза туризм краеведенеш, дешархой хьалхебара доархIамерa средствош уж хилара тара.

Боккха доархIам болаш ба хьалхувш йоагIа тIехье физически чIоагIа йолаш хьалхехар. Школера физически культура — ю эттара хьалха беррига школьникаш легIабахкарен цар уназдIеноси ю йоахо. Спортивни занятеех хьинаре пайда эш беза берах нравственни дикха, дейна болаш хилара гIулакхаш доахкаргдоаш. УвахIиена, физически легIаена къона тIехье хьалхехара декхар кхоачашдеча школа дерхI уназIеноси, физически культуран спортеи болхлошна гIо дерзда аьнна.

Дешархой коммунистически уйла йолаш хьалхебар школа доттагIеи гIончен массаш а хинна а хиннай хIана йолаш а я Ленински комсомол ВЛКСМ вугIаранка дIх цхьалха гарга школьникаш ба. Ерригсоюзни пионерски организаце ший вугIарашка вIашагIтехаб тхьаьи кхо милион къона ленинцаш. Комсомольски пионерски организацеша школашка дIахьу кIоарга чулоацам болен тайп-тайпарен болх. берашъ хьалхеду парте идеаланта тешаме хилар, знанеш Iомае гIертар, къахьегамцен общественни пайдане болча болх хьинаре барнеш безам болийт. Хьехархойн педагогически коллективашна декхарийла я дешархой оу массени организацей повкъосталах чIоагIале лувна, цар авторитет хьалдIаи, комсомольцехи пионерски дукхагIа теша, дешархой коллектива вахара дешаш къоастадеча шоай лоIамах хилийта. Школе комсомольски пионерски организацеша толамца болх бара, цар инициативен шоай лоIами легIабара уIаилна дургдеца хьа ха хьехархой пионерийн комсомольцийн гIулакхаш кIоарга хьажи долаш хилар. дешархой коммунистически организацеш шоай лоIамах хилара принципаш, законаш, традицеш на телхахар.

Дезаль юкъе берах нийса хьалхехар, хьуьнен-ноаношен, берригача боккьхачари шоай гойта масал бериa личность хьахиларе, цар уйла хьахилара, общество цар лош дар, уж лелар нийса хилара доархIамегIа йолча средствах цаI я. Школа йоккха роль лелаю тIаккхувш йола тIехье хьалхехара. Бакъда, хIаьта а алкха дезале зу бера эттара хьалхара вахара опыт, алхха дезале йохх характерен моральни обликен лардаш, алхха дезалгара доагIа дукхагIча хьакъе хьалхувш воагIача сага хьаштий лоастам, хIана дезалга. Дезалерча отношенешна хьажхоле тарзу бер масса а беIараьхара бизача пейта, крев доле хьалхехеа хьалахь беракна пайда лаан цхьанна а хIама дан масала чIоагIаIа, хIаьта ца масал дахьшкара-ноанохшара гуш тIехьа муз нищ болшагIа цхьанна а хIама дац. ДоархIам болаш да школе лезала бераш хьалхебеча дIхьал бартга хилар. Цунна лаьрхIа школен дезалеш юкъе педагогически знанеш чIоагIагIа йоарцдоа еш. Шолдо беррига дайн-ноанойн тIехьех школа хьинаре гIочаш хила, урокаш тIа боацача хана дешархой тайп-тайпарен пайдане дола гIулакхаш леш хилар вIашагIдоллара.

Хьехархой Ерригсоюзни съезд гешош я дешархошта юкъе Iилманна карагIдаьна кердагIа дараш дIадоалийтара, квалифицированни учебникаш, берашта клуби боагIараштеи Iилма, популярни литература хьахоллара, советски школьникий тайп-тайпара хIамa доаара уйла легIайоалара Iилман техникан центоша хьинаре гIодергхиларах.

Дешар Iомаларен хьалххебарен теллам дукхагIча дакъе тийша ба педагогика, психологе, возрастной физиологе дакъе хьехархойн Iилманхойн цхьана къахьегаши дер цаI долаши хиларах. Хьехархой Ерригсоюзни съезде дега тиш а хулаш белгалду тIехххьарча шерашка Iилманхоша педагогаша школа легIаяра актуальни проблемашта хетадаь цхьалола балхаш хьахкхоллар. Школаш вахарон педагогически Iилмана хьалхашка керда декхар оттаду — эттара хьалхарча ноттигех цхьание тIа оттаю юкъара дешара школа образоване кердача чулоацамга кхарца ювзаенна проблемаш: хIанзарча хьалашка дешархошта къахьегамен политехнически хьехам балара дешаш, школа дахчоах боала пайда дукхагIа хилийтар, тIаккхувш йоагIа тIехье коммунистически уйла йолаш хьалххехе, юкъара, берий, педагогически психологи, боккхий барий образоване. Хьехархо тешаш боккьо йодаш ца мехка Iилманхойн халкъа образоване органашна педагога къахьегам Iилман дола тIа вIашагIболлара проблемага хьожаргхиларах.

Дешархой эстетически, нравственни, идейни хьалхебеча цах ба картгоарап дакъа лаца дезаш ба советски культура деятелаш — писателаш, композиторы, художникаш, театрен кинон болхлой. Хьехархой дешархойн хьежаш ба, советски сага дега доккхал, хошам цIенали хьахьоккхам, къахьегами хIама дош къахьега сага хестанеш йолча керда чулоацам болча бераштев духувш боагIараштен йолча художественни произведенешка, советски школьника идеал хургйола художественни образаш хьалгра. Керда фильмаш, спектаклаш бераштев духувш боагIараштен араленир. Илли, музыка, формага диллача чIоагIдаьлчаа чулоацамашта диллача кIоарден дола художественни картинаш хьалар — школана, советий мехкa беррига бахка дика совгIат хургда.

Хьехархой Ерригсоюзни съезд литературай искусствай болхлошка кхайкхай школана. хьехархошта школьни самодеятельни студей, театрий, ансамблей, кружокий болх сакъерламе, чулоацам кIоарга болаш вIаштIехьбаккха, творчески самодеятельности легIайоалае дакха эстетически вкусаш хьалхее гIо дара тIахьехаш.

Дешархой коммунистически уйла йолаш хьалххебар — школа, промышленноста, строительства, транспорта предприятей, колхозий, совхозий коллективий, ерригача советски общественноста айхха цхьана болх бар хIалехa берригaча халкъа гIулакх. Из цхьана болх бар эттара хьалха гучадоалаш хила деза кхувш йоагIа тIехье хьалхеерa, гIулакхаш цаIаш хиларца. Дукха школаш дешар хьехара технически средствашь юкъам хилал йолаш яц, царех хIаране чу корайоагIаргьац дешарен гойтарен пособей эшаш йола комплект. Дешар хьехара технически средствашь хьаеш йолча фабрикий, заводий коллективаш, наккха издательствай типографеи болхлой школа хIанзарча оборудованеца, прибораша, дешара-гойтара пособей масса а тайпанца Iалашъяра шоаш хара мел доагIар дергхинарах тешаш а хьехархой съезд.

Массане а юкъана юкъера образованега лаларна дийна дешархой масса а оагIорахь легIабоалабара материальни хьалаш кхоллара кхы а дукхагIа теркам тIабахийта беза. Пухуха кабинеташ, спортивни залаш, столовеш йолаш хIанзара школьни зданеш хьалъяр, школьни интернаташ, пионерий цIенош кхыйола школьни йоаша учреждениеш хьалъяр боккхача доархIаме хинна дIаотт. Хьехархой съезд гIиналоеьерашка, архитекторашка, проектировщикашка кхайк, школьни зданей тIанзара проекташ сихагIа хьае, уж оттальча хана а «дикека» «тIех дикека» мара хьал а ца е кхаш тIалхехаш.

Хьамсара повкъостий!

Хьехархой Ерригсоюзни съезд гуллар халкъа образоване болхлошна тIайнийар Коммунистически парте Советски правительствон школа, халкъа хьехархочун масса а еха йоакхач хила керда къаьтта тешал хиларца. Съезд дIаяхьар школаш халкъа образоване органаши В. И. Ленин ваь 100 шу хиларга кийчъ хиларга йола доархIаме атта я.

В. И. Ленин советски школа дарх елдар ва. Вайна хIаранена из хинна а хиннив ва а ва коммунизма денкита деза дешаш мутIахьа хилара хьокхам, уж когахьаргхиларах нако йоашаш тешаш хилара хьокхам. Владимир Ильич Ленина вахарен балхен масал тIа, ленински идеаш тIа хьал а кийнаш дьалххувш а советски наьха бIарчча тIехьенаш. Общественни вахара чоахханера дешаш кIоаргга йоаза, идейни къовсаме тIехьашка ца воалаш хила, болх бе ха, идейни тешаш хилар хIара денна эча гIулакхашна вахаре кхахьа В. И. Ленинтара хьаIомалар — хIара хьехархочун, хIара советски сага декхар.

Тхо, Ерригсоюзни съезда делегаташ, кIоаргга тийша да Советски Союза Коммунистически парте кугала а лош хьехархоша, СССР халкъа образоване болхлош къыцен-ноаношен, ерригача советски общественностаца айхха бувзам а болаш школах йола партей правительствай решенеш толамца кхоачашъеза Iалашдергхиларах, хьинаре коммунизм хьалъергйола идейни чIоагIа, къахьегам безаш йола тIехье кийчъяра шоай дерригa низаш тIадохийтаргхиларах.

ТIайийца хьехархой Ерригсоюзни съезда 1968 шера 4-ча июле.

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАРАШ

Пятилетка дIайолленача хьалхарча шерашка «Красный молот» завода болхлоша шерра социалистически ахь дIайолайир цхе шера план лить шера кхоачашъяра. Цу хана дешз 2,5 шу даьннад. Мишта да ишиннача цу заводе эттара хьалха дIайолаьча станочника Ш. Айдиняна даьха къахьегама толамаш? Кхаь шерен 11 беттен задание хIанзалехьа кхоачашъяьй це. Ший професси техникех тIех дика карах вIаштIехьдьенал цун из. Массехк балха гоашаз а цун. Це дика кхоачашду толбежника, фрезеровщика декхараш.

Слесарь-сборщик Р. Джафаров ший клеймо а йолаш болх бен ва. Цхьанкха сакхат доацаш хуз ле кийчъяь продукци. Продукци дика хиларга хьежжа дакха ха доаха къахьегама толамаш. Укх бетта 1969-ча шера тIеххьарча бетта чутах къахьегаш ва из.

Фонтанни арматура еча № 13 йолча цеха коллектива завода кхыча цехашта юкъе массехказа хьалхара моттиг яьккхай социалистически ахье. Цига а шоашкара доагIа дакъа лоьцаж ий. Айдинияна, Джафарова, Филатова, кхычар.

Мишта дика къахьегаш ба кузнечно - прессови цехера дукха болхлой а. Царех ва цеха партийни бюро член, хьинхашхьарий бригада бригадир, коммунистически къахьегама ударник В. Наваев. Шоай вожакага хьежжа хьинаре къахьегаш ба бригада членаш а. Бригадо хIанзалехьа кхоачашъяьй 4 шерен шин беттен план. Уж санна бараш кхы дукха а ба заводе. Царна юкъе ва 4 шерен кхаь беттен план кхоачашъяь фрезеровщик П. Нарыков, 4 шера план кхоачашъяь строгальщик С. С. Афонин, шлифовщик Н. А. Буридов, кхы дукха а бараш.

Пхе шера задани хIанзалехьа кхоачашъяьй коммунисташа, токараша, коммунистически къахьегама ударникаша Н. И. Сапрунова, М. В. Двойникова. Шоаш хьокхам а тедаш дика хьалххебу цар къона болхлой а. Царех доккхал ду завода коллектив.

СУРТА ТIА: токарь, коммунистически къахьегама ударник М. В. Двойников.

Д. ВАСИЛИЙКО,
сурти текста.

НИЗ БОЛАШ ЙОАГIАЧА ЗАВОДА — ДУКХАГIА МУХЬ

Наьсаре цхьа собрани, совещани, конференци чакхъилашар укказа мальх ю завод ца хьоаеш. Раьла барш цах шун продукцева, ца арахехача ах бийдача мальха. Геттара арахеннадар предприяте сий. Задане халла 50 процента мара кхоачашъяпар.

Болх кIоаргга теккача гучадьлар гIулакхаш лелара лелара бехкебараш завода кулгалхой хилар. Заводa дика де керда нах хьожабир. Директор ва къона инженер нов. А. Бузуртанов.

ХIана завода болх тоалуш боагIа. Кхо-бIь бутт хьалха мин-кхаь тайпара мара мальха яделеш арахецнар укказа. ХIана шт совгIа арахеш уж. Наьсарерча тиканашка шоана гургья зоа санна кIай батонаш, лавашаш, булкнаш, боккхий герга мальхаш, «хьайза» хIамаш.

Продукце дикаш дакха хилараз республика кхачен промышленноста Министерство а хестаю Назранера мальху ю завод.

Дукха хIама эшаш хиннадац предприятега боаггIача тайпара болх байта, цун сий даккхе.

ХьалхагIа 9—10 сага чувоагIа бригадаш яр укказа. Уж сов дукха хилараз хала хор болх ца бер, гIалаташ дувлийтар белгаме. Цул совгIа мастераш а технологаш а масса кулгаш а декха лелар. ХIана цу бригадех шиъ-шиъ саг чувоагIа воешош яьй. Технологий должносташ дIадьлай. Цар болх хIана мастераша доаш бу. Мастераш - технологаш оал царех хIана. Бехктокхам лакхбенна. Кхыча болхлоша санна къахьег мастераша а.

Фу лу предприятена цу чоалхане дахачча хувцамаша? Тоханлийтай производстве эттара доархIамегIа доархIаш йола рычаг — къахьегама оасарле. ХIана хьалхагIа 10 сага бь болх аьхье бу, хIаьта из кхоаза сихагIа кхоачаш а бу.

Масала, хьалхарча ший Ужахова Амината кулгалду мехкарий звено. Йиь йоI я уж. Аминати Кодзоева Хьанифан Грознерча мальха комбинате курсашка бетта дешаш а болх бен а хиннаб (хьалхарче 8 класс дьаккхай, шоллагIча — 10). Вожаш Ужахова Асен Арсельгова Хьаван ба дукха болх а бах практика йолаш.

ХьалхагIа уж цу «йоккхача» бригадаца безча хала цу ийс сага хинчахьа буса 400—500 килограмм мара мальха язденеш яхар. ХIана цу йиь йоIо 1,5 тонн ю.

Цу дикача хувцамаша лог гIоалоах. Бакъда, цхьа хIама да кхераш тIабоссийташ, чIоагIа уйла йойеш. Фу да?

...КПСС Сунженски райкомера венача болхлочунга лехар ду завода директора нов. Бузуртанова Карабулаке бахача мехкальттахошта мукъагIа веха мальх тенга вIаштIехьдаккха повкъостал ле тхона яхаш. Продукце дикал цоца а езаш, тхоех бехк боаккхийтаргбац цхьан сагага.

Нагахьа санна тахан ший низага хьежжа заводо продукци арахийцача кхаь дийнахь сена латта езар цуи: дийнахьа буса 45 тонн мальх хьа йиш йолаш а яц, хIаьта района эшар 10—12 тонн мара яц. Мича хьоргьар ихейиса 33 тонн? КIезига хилача тола нагIалхий из.

Лоаллаха йолча районашка из дIахьа хьоргйолаш вIаштIехьдаккха йиш хилча дика дар.

Шоай болх бовзаш опытни болхлой ба, дика оборудовани я, хьинаре къахьега безам ба, бакъда низага хьежжа лостае йиш яц «бехаж». ТIаккха рентабельни хила йиш йий предприяте?

Фу дика бакъахья да, мишта дургба низ безаш йоагIача завода боаггIача тайпара мухь? Из хаттар укх завода кулгалхошта, специалисташта хьалханашка хIара денна.

Къона горад легIаеча, нах дукхагIа хиеча-м цо арахеца 45 тонн мальх хIачуэдаргьяр тикаша. Бакъда из хьатIая гаьна я, хIаьта бакъонца цу шера, цу дел цIи хьахка йиш болаш саг а вац. Из маца хургья хоаш йоаца ха хьетIаоттадна шийза доатте йиш йий заводе шинкаш... Паччахьалкхенна а цига балха боахкачарна а пайдане дац из.

Цулухьа хIанзехьа шиь даха беза цу халлина хIадхара вала кхачаш промышленноста Министерства. Завода дирекце хIана дувц шоашта хетар. Цу заводе санна кхас де йиш йолаш моттигаш дукха яц. Уахава арахецна мегаргда корта бохабеш хоаша маларпаш, тахан кондитерски цех хьалха торо я. Къонача города чIоагIа эшаш хIама ла из, цу тIа цу тайпара продукци арахецаш нах а предприяти а яц укказа.

Вешта аьлча хийнна ниашекомбинат е йиш йолаш я цу йоккха низ бола завод. ХьатIае ца езаш помещенеш йолаш я. болх хьабе нах а ба, оборудовани мара хIама ошац. ТIаккха дургба заводо пайда, рентабельни хургья, наза доккха совгIат а хургда цох.

ХIаьта цу саннача гигантага кIана санна «хIара денна цхьанцна Iагь продукци арахецаш дIахо бола байта йиш йоалийта къаьгта гуш а да. Цун коллектив кийча а целла чоалхане, хала хиннадар аьнна шийна хьалханашка оттадаь декхар кхоачашде.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

Доазол дехьара

США КОМПАРТЕ СЪЕЗД ЧАКХЪЯЬННАЙ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США Коммунистически парте съездо ший болх чакхбаьккхаб. ТӀеххьарча заседане съездо диъ лийнахьа баьча балха итогаш йир Компарте Къаман комитета председатела Генри Уинстона.

США Компарте эрг1аг1а йоздача съездо, аьлла цо, йийца а йийцай, къобал а хьй керда отталья программа проект, организационни дешаш дийца я хьйна, президентски доржамаш хулча шерара парте тактика белгальяй.

Керда программа, аьлир Г. Уинстона, болхлой классен американски халкъах ч1оаг1аг1а то1абаь боаьхача наьхен хьешташ хьаллоацаш йолча парте эгтара ч1оаг1аг1а долча документех ца1 я. Цу программа лардя т1а—пролетариата классори къовсамах йола положени, нийсо ма хилар д1ахлодкхаьлтен США бахача негранаха болча наха цхьатарра бокхьлин дулаен. Вьетнамера оккхарой хьисапера т1ом соцабелга д1адехараш, аьлар Г. Уинстона. Съездо массава раьза а волаш релшени т1ейийцар США президентен вице-президентен посте харжа Коммунистически парте кандидаташ оттабе, аьнна. Компарте кхетаду, х1ана США латтача политически хьалашка мехка керттерча буржуазни партей — демократически ресубликански — кандидаташта юкъера цхьй кандидатошка котало йоаккхалургйолийца. Х1ьта а, съезда делегаташ массава а цхьатарра раьза хилар коммунистически кандидаташ оттабе. Хоржамашта хетачьа кампанеш юкъеяхача США Компарте тоаррнаш дукхаг1а хургья коммунисташа дерх1ариш нар деккарийн хьакъехьа американски халкъага дуьнна, коммунизмах доле бакъдар наха д1адоьзийта. Съезда из дешени яитта вьйхар США Компарте Генеральни секретара Гэс Холла.

США-рча х1инцарча хьелах лаьца доклад еш, Г. Холла белгалдаьккхар мехка йоккха экономически социальни кризис — керттерча демократически институтий, правительства арахьарча политика кризис, къелиа лоаттабеча къовсамма программа кризис, «городой кризис» т1аьтта хилар.

США президентала яхийта Коммунистически парте кандидат Шарлен Митчела съезда ше д1ойоаьйташ, Г. Холла из йийцар «парт1ахой нийсхон бахьан долаш лоаттабеча къовсамо США 22 миллион долча негрий халкъа турнала символ» санна.

Шарлен Митчелла — 38 шу долаш я. США Коммунистически парте член из йола 22 шу да. «Расизга юкъера нийсхала конгресс» яхача негритянски организаце хьинаре член йолча из доккха дакъа лоац граждански бокъонаш бахьан долаш американски неграша лоаттабеча къовсамо.

Болхлой класса бокъонаш бахьан долаш, капиталистически системах юкъе мел дяса х1амаш д1адахар дукха, бокъонца йола нийсо хилийтар дукха лоаттабеча къовсмо толам баргбаш, аьлар Шарлен Митчелли ше къамоьл деш, неграшха дола халкъ мукъадаьккар дукха къовсам ца лоаттабойя.

Вице-президентала вахийта Компарте кандидатала отталаьа Майкл Закарела. Цун 24 шу да. Болхлоаун воӀ ва из. Ший 17 шу даьннача хана США Коммунистически парте муг1арошта юкъеваха из, по хьинаре дакъа лаьцад «Дюбуа клубаш» в1ашаг1йоккхача. 1964 шера катирхошта юкъе беча балха Компарте къаман секретарь хилар цуна.

Укх гаргарча хана суда хьалхашка д1ахотта везаш ва Загарелл, Нью-Йорка хиначе т1ома духьаларча демонстрацешка дакъа лаьцарах.

ЛАЬЦА ПОЛИТИЧЕСКИ НИКЪ ХУВЦАЛУРГБОЛИЙ-ХЬОГI?

(Канадерча хоржамий итогий хьакъехьа)

Канаде хоржамаш деш тайп-тайпарча партей кандидаташта т1аьха еннача голосий баьча юкъерча лоархаме котехьийкхе Пьер Трюдо, либеральни парте лидер. 264 моттигах 154 моттиг кхьчай либералашна.

Хоржамий кампани чакхйоаккхача хана либеральни парте стратегаша мозыре каатак эдаш ме хиллара пайда ийцаб Трюдо кхьчарел кьенег1а хиларех. Газетий хьалхара оаг1онаш хьальахха хулар трамплина т1ера хила чукхувсалуча, велосипеде т1а ваг1ача, сеттача мехкарашта бертаьш доаккача либерлий лидера сурташ. Эггара маьлкаргiча фантаза а тарлургдецар Пирсона, Дифенбейкара а Трюдона карттерча дукхьаларча прогрессивно - консервативни лаг1арча Роберт Стенфилда куц канадски хержархочунга цу тайпара д1акьонха. Вывод: кхьчарга дулургдоецар дулургдолаш ва Трюдо.

Лаьца политически никъ кердача премьер-министра кердабоаккхургхиларга дог доахача миллионаш болча канадски харжархоша шоай галеаш Трюдона д1аенний. Х1ьата хувцамаш да деза ха хьо а кхьчай.

Канадцаша дог доах шийл хьалкег1а хиинарашка — Пирсонагим Дифенбайкергаш ду це деннар къонача, кердача лидерга дулургхиларга, х1ьата уж доал деш хиначе юкъаг1а мекха экономически колонеш дег1е а кхай, США лаьцача арахьарча политика неькъе керабехарца цо ше сий доацца а баьккхаб.

Чоалнанера дешаш Трюдо правительства мишта къоастадерга хаьо хьеньонхаргда. Цхьабенаде, торкама ва Канадел арахьарча буржуазни прессо, канадски парламентара ниваш кхьча тайпара юкенийсделарe лоадема хувцамаш кулийтаргдоацилга кхета а деш, либеральни прогрессивно - консервативни партешта юкъерча торжамел хьалкаг1арча къовсама лелама в1алле а лоадеме торкам т1еахийте ца хилар. Цу тайпара йоацаш хинна хиле мегашьар США прессо а, цо ненаг1ча торкамца бовшлар кормемел хьалкаг1арча къовсама лелам. Из тамаш а яц: американски монополеша Канада экономикана юкъе иттаьш миллиардеш долларш дахийтад. Церна гу мелье доешаш дац Канада малаг1ча ваг1ара арахьа яа дош.

— Белгалдаккхаза дарган хоржамеше аьрдехьарче низий элиин дег1аар д1акъекка хилар. Канаде хоржамел хьалаг1ера къовсам лаьттаб, забастовкай болам ч1оаг1луш латтара белгало а йолеш. Цa хоаш хинна х1ема дац болхлой класса юкъе ч1оаг1а позици йолча Канада Кердача демократически парте парламентара ший хьал ч1оаг1даь хилар. Цун кандидаташ Канада НАТО-ра д1аялгаш Вьетнамера американски агресси бокхьела а хьаллуцаш хилар соцаделган д1адехаре дукка а бола хоржаркой рейза хилийтар.

В. КОРОЛЕВ.
АПН кабмер.

Оттава, июль.

БЛАЙБЕРГА УНАХЦIЕНОН ХЬАЛ

ЛОНДОН, 9 июль. (ТАСС). Кейптаунера дача хоамаг1а, Блайберга — чуттадаь кхы дог а доаш аз шера вахача сага — унахц1енон хьал тедениа. Унх т1еххьарча денешка хьайзаш хабараш дар, Блайберг вачахьал т1а а ва, из шезлаг1а дог чуттаде дийзача могаш а ва, ахаш. Х1анэ ши к1ира даьнинд гепатит яхадазар а пехнашта воспалени а хилярца дуваздени Блайберг шийна операци яьча профессора Бернарда клинике вова. Клиника бюллетена т1а белгалдеккха, х1ана кхы кеикка варсаг1баьна х1ема ду ложх1а доьаш ца хилар а Блайберга пехнашта дарба дара антиинфекцитни сыворотка телар мара кхы дарба эшаш ца хилар а.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Ерригача республике г1олла йистедолаш латт дуга ахкам хьувкьам чуцаната. Ер сурт даьккхад Виньфу провинцерча Тиенхуанг яхача юртбоахама кооператива хьатта т1а. Кооператива даьтта лелаеараш х1ара сектара т1ара яхнах тона дуга кхеле т1ерташ ба.

ВИА—ТАСС-а сурт.

СУРТАША ДУВЦ

Сочел къулбсхьа. Пицунда Іаьржача форда талг1ешка к1оаргта д1ачу а яха, сатийна бухта хиначе моттиге шийл хьалхара сезон йолаьлД «Пицунда» курорто. Форда ерда йистерча дийхка хьупа парке хьалхьлача вай ханарча архитектураг1а йолча йийттазза в1аштIаръячa ворх1 корпуса цхьан хацна яхо эзар гарга сег чуэна йиш я.

Ши километр йолча пляжо, есссови боро, форда фево, бухта мелача хиво, шортта ухаш долча маьлха денош—ду деррига а боккхала башха хьалаш хулийт сала1ара.

Сурта т1а: пляже.

В. Егорова сурт.
ТАСС фотохроника.

Донецки область. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра ихье боккъала а башха толамаш доах «Шахтерскантрацит» треста № 3 йолча шахтоуправленерча коммуниста Николай Соколова бригада. 31 бутта дийнахьа коллективо КМ-87-Д яхача комплекса 125.115 тонн к1ор баьккхаб. Из т1еххдаьнна доккха шахтераша кераг1даьннар да.

СУРТА Т1А: горняшш шахте Iотубахалехьа хьалхха. Хьалхахваьхьарвар — Николай Соколов.

С. Гендельмана сурт.
ТАСС фотохроника.

ОБЩЕСТВЕННИ ХЬИСАПЕРА УНИВЕРСИТЕТ

Массехк шу да педагогически мехкаьттаи институташна толхьанцарча образование, эрсий меттан литератураи, математика, физика, хими, кхотре факультеташ а болаш общественно лелаю педагогически политически знаней университет хьайнйла. Д1алхача дешара шера болх бо йоллаенинай университете берий бешамий а ясслей а кулгалхоштен воспитателаштен йола школана хьалхарча педагогика факультет.

Берий бешамий заведующешш городской школаш хьалхаг1арча учреждений воспитателашен ладийг1ал 1илман коммунизма, нахьа метта а эрсий метта а методика, физически кхебара, бераштa 1илма довзийтара методика хьакъехьарча лакха квалификаци йолча лекцей курсага. Цига деша баьг1арех гаьнна дукхаг1барш лертт1а занятешка а ихаб, практически занятешка хьинаре дакъа лоацаш хинаб. Укх шера университета берий бешамийн лелейи кулгалхоштен, воспитателештен йола факультет йистеяккхарах дола тешал хьайнад 53 саго.

Университете лекцешка ладуг1арал совг1а цар 1омаьнйи семинарски а практически а занятешка 1илман коммунизм, нахьен эрсийн меттай методика, деша лаха ка йоаца бераш физически кхедора, бераштa 1алам довзийтара г1уллакх.

Шоашта т1адила г1уллакх ч1оаг1а бехктокхаме долга кхета а деш шоай общественни дехкараш дика кхоачашдьал лектораша - общественникаша — № 1 йолча Нохч-Г1алг1ай педучилища школал хьалхаг1арча балха отделене методисташа Клавдия Александровна Поповас, Кострикина Валентина Григорьевнас, Перхомина Любовь Ксенофонтовнас, КПСС обкома лектора и. Баулина, берий беша воспитатела Яхонтова В. К.

Университетерча занятеша доккха новкъостал даьд школе даха ха йоалача берий учреждений болхлошта шоай х1ара денна болх а педагогически говзал а ди кагг1а 1омалра.

В. ДРУНЧЕНКО.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗЕ

Нохч-Г1алг1ай АССР журналистий союзо Советски 1аьдала 50 шу дизара кийча яра плане д1акхайкхьяр ейлахьарча юбилейна хетаьлча дикаг1ча очерка йола конкурс. Конкурсе яхьчодар «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», нхьалолча районни газеташ т1а кепайийта а радиогеи телевиденеи г1олла д1аяйша а балхан. Жюри конкурса итогашка хьежай.

Хьалхара премин кхоачалья.

Шолаг1а ших (х1араь 50 сом а долаш) кхоачалья:

М. Мамакаева — «Революце санга» яхача очеркак.

А. Мальсагова — «Тхона дагалоаг1а шо, новкъостий» яхача очеркак.

Кхоалаг1а премин (30 сом) «Даьх дола дош» яхача очеркак С. Гендельманна кхоачалья.

БАЛХА ХА КХОЕШ

Поккха ремонт ю цеx Гудермески локомотивни депо йоккхаг1чарех ца1 я. Укхаза тоаю тайп-тайпара маркаш йола тепловозаш. Уж дехкараш кхоачашдеш тха цехе 80 гаргга слесарь, 10 обтирщица я. Цехе шиъ бригада я, царна керте латт къона специалисташ, заочно Ростовера машинаьккха инженерий институт чакхъйаьккха Горанов Александр, Кузьмин Вадим. Шоай бригадай болх дика в1аштIехьбоаккх цар, цу шиъ коллективо нахадлаш социалистически яьь лелаю, х1ьта кхьо дикха къахьегама толамаш дала в1аштIехьдолийт.

Из хьахьонх укх цифраша. Укх шера хьалхарча ялх бетта производственни плани тха цехо 100.1 процент кхоачашъяьй, нормага хьежача тепловоз цехе ремонт еш 108 сахьата латта безаш бале, оаха 100 сахьата мара лоаттабац из. Дикка лакхъаьй къахьегама осевре, ремонтага д1абоади мах планах боаг1ачул лохаг1а ба.

Цехе цхьатарра ремонт еш шиъ тепловоз латташ хул, х1аранена г1улакх деш нхьанца бригада я. Бригадашка чубоаг1аш дизелисташ, электрикаш, кхыбола специалисташ ба. Тайп - тайпарча къамах нах ба цехе, царна юкъе нохчий, эрсий, г1умкий, азербайджанцаш, х1ирий, кхыбараш. Уж берригаш а барт тайна, хьинаре къахьегаш ба, дукха ба царна юкъе производстве хьалха латтараш, шоай къахьегама хьонхам телараш. Царех лоацца ала лов сона.

Т1адоаг1ача шера итт шу дузарга Канаев Лема тха долча балха вена. Юхьанца тайп - тайпара балхаш деш вар из, баккъа, дукха ха яьалехьа тхона гучаяьлар из кхьдолр, човлахе балхаш зе могаргдолаш волга, цулуха депо болх беш хиначе курсашка деша хьажавир из, х1ьта дукха ха яладехьа уж толамна чакх а яьха слесарь дизелиста говзал караерзайр цо. Цу хана депо ший болх дика а беш, юкъарча вахаре дьинаре къа а хьегаш хьенаг1а Лема. Цеха болхлоша цеховой профсоюзни комитета членалла хоржав Канаев Лема, из кхерамален техника общественни инспектор ва. Иштта дика вовзаш ва коллективе цеха комсомольски организаце секретарь Комков Анатолий. ВЛКСМ 50 шу дузача ц1ейна накъболхаш цеха комсомольцашна дикха социалистически дехкараш т1аийнил. цар дош деннад х1ара денна шоай сменин нормаш 110 процент кхоачашъе, царна массанена а хьонхам телаш ва ший нормаш 120—125 процент кхоачашъеш вола Комков Анатолий.

Итт шу гаргга ха я коммунист Курбанов Надир депо болх беш вола, укхаза воаг1ача хана 5 класс мара образовани йолаш вапар из. Цу хана дела цецаш хинпав из, веллаун — сайрийнарча школе, цул т1ехьаг1а Орджоникидзерча машинаьккха техникуме, укх шера толамна чакхъяьккхай по из а. Цунга хьежжа лакхвальа из балха т1а а, нагахь санна хьалхаг1а эламаг1а разряд йола слесарь из хиннавола. Х1ана слесарий бригада кулгалдеш ва из. Дукха ба цу тайпара нах депо. берригаш а бийца еаргаш.

Хьалхаг1а производственни дехкараш кхоачашдича тоам хулар, укх т1еххьарча хана-м дукха теркам т1абахийтаб оаха производственни культура, эстетика лакхъяро. Иштта, ерригача оборудованена, механашта баьшара басар хьеккал, цехе дукха эказаш латт, ц1ена я.

С. ХОДОВ,

Гудермесски локомотивни депо ремонт еча цеха мастер.

ТХА УЛИЧНИ КОМИТЕТ

Грозне Ленински районе йоккхаг1чарех я тха уличии комитет. Шовзткъа квартал чуйоаг1а цуна.

Комитете в1ашаг1ъеллай новкъостий суд, редколлеги. Бетт-бетта арадувл пенгазет. Цу т1а комитето беча балхах, цун квартала улицашка нийслуча кхоачамболарех, наьха вахарах дувц. Цул совг1а боккха къовсам лоаттабу пенгазето улицаш тилла ц1ена хилийтара, массанахьа гаьнаш х1аег1а уж хоаьхара. Укх массехк шера газета редактор йолаш хьайоаг1а цу балхах дика кхеташ йола Балалин Мария. Уличии комитето а цун пенгазета болхлоша а цхьан чакхйолхаш йолча мероприятеша тоьо хулийт улицаш даим ц1ена хилийта, уж хоьье. Иштта дика новкъостал ду уличии комитета укхаза в1ашаг1еллача новкъостий судо. Районни прокуратура, милице хьажа дьинна хьадечнача делашка хантахьа тош къоастадий хоадам болпаш жоп лу новкъостий судо. Дуьнаргдолча деших хьалхе бахача нахата хоам а бий.

Уличии комитето беча берригача организаторски, кхетамен, агитационни балха дика новкъостал ду Вуфделова Валентина керте латтача депутатски группо. Бетта пкъа депутаташца цхьана уличии комитет гулъю цо. Даьр а де дезар а белгалду, лаьчба итогаш ю, квартальнешта хьалхашка керда дехкараш уттаду.

Шоай улицаш дикла ц1ена хилийтара, берий дай-ноанашта юкъера кхетама болх кхы а ч1оаг1бара, коммунизм хьалъерий моральни колексо яххача бесса нахьа вадар хилийтара къовсам боаржабаь 20-ча уличии комитето. Цу хьакъехьа цуйна дика новкъостал ду общественникий йоккхача активо.

М. КУДАЕВ.

20-ча уличии комитето новкъостий суда председатела заместитель.

ЮХА ДЕША БОАГIАРГБОЛЧАРНА

Хьат1адоаг1а дешара шу ч1оаг1а бехктокхаме да. Республика ерригa школаш укх гарттарча шерашка дешара кердача планаш т1ехь программаш т1ехь яха ела.

Партен правительствай школай педагогически коллективашта хьалхашка оттадаь декхараш аттачарех дац, къаьстта а тха района хьалашка. Кхетадеш да, уж кхоачашдара хьалхаг1е а боккха болх чакхбаккха безаш хилар — школай материально-технически база ч1оаг1ъеш хьехархой говзал лакхъешн.

25 школа я районе, царех: пхиъ юкъера, пхийтта барх1 шера, пхиъ юххьанцара. Дукхаг1а йолча школай зданеш х1аннарча замалахьа хила йоаггiача тайпара яц. В1алла кхочамболаш яц гойтара пособеш, йоаццаш я дешара кино, магнитофонаш, кхыраш санна йола технически дешар хьеха средствеш. Дукххача школашка в1алла а я яц физически, химически, кхыйола кабинеташ. Классашта ц1еноц тоъац. Укх гарггарча хена деррига г1ирсаш хьалде а мел эша х1амаш эца а йиш яц. Х1ьта а, хури могари деш да ца хилча аргйоаччача х1амашна школаш 1аларгьяра. 4—6 классин ц1еноц хьат1адеш латт Вашендароевски, Гухоевски, А.-Шериповски, Советски юкъерча школашка.

Хьалхаг1а 8 класс яьккха дьалха гаьнарча юрташкара бераш кхы д1ахо деша торо йоацаш дар. Интернат чуйилла здани яцар районе. Х1анэ 120 моттиг йолаш интерната лаьрх1а шолза в1аштIаръяь здани хьалъяьй Советски юкъерча школе. Интернат болх бе йолалургья кердача 1968—1969 дешара шера.

Х1анэ тедуцц ремонт еш латт ерригача школьни зданешта. Кхы д1ехьаг1а доарх1аме дан кердача дешара шера хьехархой кийчбара дола. Цун доарх1ах кхы т1а а аьхху районера дукхаг1а бола хьехархой юкъера педагогически образовани мара йоацаш хиларах. Керда программаш 1омае саа хьехархоша. Керда программаш 1омаера дешаш в1ара школерча методически объединени балха плана юкъеникьаьар. Цу балха нийса лостам балар тухьа чакхъа образование отдело 1967—1968 дешара шера укх тайпара болх чакхбаьккхар.

Советски юкъерча школа хьала т1а массехк семинар чакхъяьккхар методически секцей кулгалхошца х1ара предмета къьаст-къьаста. Семинарошка х1ара предмета ши-ший йолча кердача программашта йиза анализ йир, къьнарча программашца уж нийсъеши метащи, хьехархоша шоай квалификаци лакхъеш дама болх бина барг ца хилара цар уйла т1а а йохийтац. Обзор йора х1ара предмета къьаст-къьаста дола эггара т1еххьаг1а арадаьнна керда литература зикхга могадора. Уж тайпа семинараш д1ахо а ергья.

Ший арг1анна хьехархой говзал лакхъяра маьхера болх бу хьехархой говзал лакхъеча институто. Цу институте ухкай хьехархой говзал лакхъю курсаш. Х1ана юххьанцарча классай хьехархой ба цу курсашка. Каникулаш йолча юкъаг1а курсаш чакхйоахаргья берригача предметникашца.

Укх шера вай мехка тайп-тайпара юкъерен лакхера дешара заведенеш йистелька 100 совг1а къона специалисташ боаг1аргба районе.

Т1абоаг1ача хьехархошта х1аннзе а хена квартираш кийчъеш латт. Дукхаг1ча дешье юрташка бахача меттагара хьайна я уж. Х1анэ цу квартирашта ремонт еш латт. Цу дешашка хьожараш школайн нотий Советийн кулгалхой ба.

Гаьнно лоамашка яза юрташ кхьалп продукташца 1алаш ва ю. Продукташ тикешка т1аоза къаьстта хала хул 1ана замолахьа. Уж халонаш теркал а еш, баьпадараш колхозашкара эшдга в1аштIехьдоаккхал ч школай профсоюзни организацеш. Из хаза дергаш къаьстта арахьара т1абахьлача, шоай боахам а огородаш а йоацаш болча хьехархошта.

Цу тайппара, тарлуш мел дар деша кердача дешара шера школаш кийчъяран цой къона т1ехье кхетамца хьалкхееш воаллача хьехархоче лерттIа болх бара эша бытовой хьолаш в1аштIехьдахарах.

В. ШЕРИПОВ.

Советски районо школьни инспектор.

СПОРТ

ШОЛЛАГIЧА ЛИГЕ

8 июле «А» класса шоллаг1ча группаг1арча кхоалаг1ча подгрупое командаш мехка чемпионата футболах ловзаш хьахинараш д1ахойт оала: «Торпедо» (Таганрог) — «Металлист» (Магнитогорск) — 1:2, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Локомотив» (Челябинск) — 3:2, «Динамо» (Махачкала) — «Рубин» (Казань) — 1:0, «Полад» (Сумгоит) — «Спартак» (Йошкар-Ола) — 0:0, «Локомотив» (Тбилиси) — «Волга» (Горький) — 0:0, «Динамо» (Батуми) — «Волгарь» (Астрахань) — 3:1, «Мешахте» (Ткибули) — «Трактор» (Волгоград) — 0:0, «Ширак» (Ленинакан) — «Волга» (Ульяновск) — 3:0, «Зенит» (Ижевск) — «Строитель» (Уфа) — 0:0.

(ТАСС).

Футбола хьалхьельарча СССР чемпионато («А» класс, II группа, 3 подгрупа) 9 июлерча хьала

ТАБЛИЦА

	Л	К	Ц	Э	Б	О
1. «Динамо» Мх.	17	8	8	1	13—5	24
2. «Уралмаш»	18	8	6	2	16—9	22
3. «Динамо» Б.	16	7	6	3	18—9	20
4. «Спартак» О.	17	7	6	4	22—13	20
5. «Локомотив» Ч.	17	6	8	3	18—11	20
6. «Трактор»	18	7	6	6	16—19	20
7. «Волга» Г.	17	7	5	5	17—12	19
8. «Полад»	17	6	6	5	13—12	18
9. «Волгарь»	18	5	8	5	22—22	18
10. «Локомотив» Тб.	17	6	5	6	20—12	17
11. «Рубин»	17	5	7	5	15—12	17
12. «Волга» У.	17	6	4	7	22—23	16
13. «Зенит» И.	17	4	8	5	16—13	16
14. «Звезда»	17	4	8	5	11—16	16
15. «Ширак»	17	4	7	6	15—19	15
16. «Торпедо»	16	5	4	7	12—15	14
17. «Терек»	17	4	6	7	14—19	14
18. «Строитель»	17	2	9	6	13—22	13
19. «Металлург»	17	4	5	8	14—27	13
20. «Спартак» Й.-О.	17	2	8	7	8—14	12
21. «Мешахте»	17	1	10	6	13—23	12

Белгалдешш: Л—ловзараш, К—кхьалаш, Ц—цхьаьнне а кот ца хилар, Э—эшар, Б—бургаш, О—очкош.

Мх. — Махачкала, Ч. — Челябинск, О — Орджоникидзе, Тб. — Тбилиси, У. — Ульяновск, И. — Ижевск, Й.-О — Йошкар-Ола.

ВОРХIЛАГIА ПАРТИ — ЦХЬАККХА А КОТВОАЦАШ

МОСКВА, 9 июль. (ТАСС). Корчной — Таль шахматех дуьнен хьалхара моттиг яккха ловзара ахфинальни матча ворх1лаг1а парти йисте я ца йоалаш, т1еххьаьккхай. Таль ловзача к1айчаа позици ьттув болашг1а я.

Ловзара в1ашийн къуьсараш цхьаккхе а котвоацаш ловзар йистедаккха вахза хилар 9 июле 1уйра.

Корчной кот а волаш 4:3 к матча счет.

СПАССКИЙ КОТВУВЛ

СТОКГОЛЬМ, 9 июль. (ТАСС). Советски гроссмейстер Борис Спасский хьаьлга ва Мальмо чакхйолаш латтача гроссмейстерца Бент Ларсенца (Дани) дуьнен шахматин корона яккхара йолча ахфинальни матчеловзача, счет 2:0 а йолаш.

БАСКЕТБОЛ

Грознерча С. Орджоникидзе ц1ерах1ча стадионе Нохч-Г1алг1ай республика «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара баскетбольни командашта юкъера кхьаш чакхъяьннай. Республикерча производственни коллективай 11 команде дакъа лаьцав цхьашка.

Хьалхара моттиг яьккхар Грознерча химкомбината бевт гайнача коллективо. Шоллаг1ен кхоалаг1ен моттигаш яьхар ГрозНИИ-и «Красный молот» заводен командаша.

О. НИКОЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оллен Грознен чувналуш моркхаш хургья, цкъаза лоацца хаанашка дог1а делхарга, дикъувкхьа мег, малхбузехьара г1аьхкьа мукх хьенхаргба, республике г1олле 23—28 градуси Грозне 25—27 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладувг1а, хьажа

11 июль
РАДИО

6.30 — Нохч-Г1алг1ай лаьттанаделарха (г1алг1ай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Объявленеш. 7.00 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Къайбаседе Кавказа халкъий симфонически хелхараш. 8.45 — «Сержант Таклев Вака» яха очерк (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Литературни передача (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — Юртбоахама болхлошта дола концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (г1алг1ай меттала). 17.45 — «Капиталистически новкъа дег1аер Американа хиланар дарглоацаш дий хьог1» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

УКВ

9.00 — «Сага лоарх1ама хьакъехьа Антон Павловича Чехов» яха беседа. 9.45 — «Армянски халкъех дола дувцар» яха Арутюняна вокальни-симфонически поэма. 10.25 — Дешархошта «Керта т1ера чеш нийса дола к1аьнк» яха радиоспектакль. Хьалхара дакъа. 11.24 — «Керда прометей» яха Рейнова шоллаг1а номер йола симфони. 18.00 — Альтан виолончеля яхача шин скрипкана йола Хлопкова квартет. 20.17 — Коч д1аккоч хьеа» яха Хамидова сатирически дувцар (нохчий меттала). 20.29 — Мусоргски Выставкаера картинкаш. 21.00 — «Мираж» яха радиопостановка.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16.40 — Передачай программа. 16.45 — Махачкалински телевидене студе программа. 18.30 — Бераштa фильм. 19.10 — Дешархошта «Сага найда мишта из хьалоаг1ата хих» «Сага найда из мехах» (г1алг1ай меттала доакхх). 19.30 — «Хьалха латтараш иштта къахьег» (г1алг1ай меттала (эрсий меттала доакхх). 19.40 — Телевизионни кердадараш (г1алг1айн, эрсийн меттала). 20.05 — Шоаша, бераш. 20.15 — «Кердадарий эстафета» (г1алг1ай меттала доакхх). 20.30 — Граждански обороне йоллаг1а беседа. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Эшаш вола саго» яха художественни фильм. 22.00 — «Литературни театр». «Маскаин йоах1амаш» Моруа дуцерча йола телевизионни спектакль.

12 июль
РАДИО

6.30 — Нохч-Г1алг1ай лаьттанаделарха (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Объявленеш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Ипполитова Иванова «Кавказски эскизаш». 8.45 — «Къона т1ехье (г1алг1ай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Нохч-Г1алг1ай ашарий концерт. 16.30 — Коммунизм хьалъярхошта хьалха латташ а болхлой класс (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — «Болхлой вахар» яха радиогазета. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — «Владимир Ильич Ленин вань 100 шо дизарге» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.20 — Москва.

УКВ

9.00 — «Хьуна йилла» яхача Жуковски балеташара фрагменташ. 9.55 — «Принцеле кеш дола ц1а» яха радиоспектакль. 10.42 — «Дукхавеза Башкиров Алексеевич» яха музыкальни очерк. 11.31 — «Поэт Симон Чиковани» яха литературни передача. 16.00 — «Тхо тешт хьог1. Олесь» яха радиопостановка. 20.07 — Оркестраца йолча скрипкана дола Музафарова концерт. 20.30 — Нохч-Г1алг1ай ашарий концерт. 20.55 — «Шорс» яха Лятошински опера.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.30 — Передачай программа. 17.45 — «Оаш лехарах». Концерт. 18.30 — Бераштa фильм. 19.20 — Вахчаре дине г1уллакхаш царпара къовсам (нохчий меттала, эрсий меттала доакхх). 19.35 — Телевизионни кердадараш (нохчийн эрсийн меттала). 20.05 — Дешархошта. «Шахматарен йоамарен хинн» яха фильм (нохчий меттала доакхх). 20.15 — Шоаша, бераш. 20.25 — «Кердадарий эстафета» (нохчий меттала доакхх). 20.40 — Передачай программа. 20.45 — «Пароль эшаш яц» яха художественни фильм, шоллагIа сери. 22.00 — «Физкультурен спорти». 22.40 — «Эстрадни, иллеш, хелхараш».

«СЕРДАЛО» ГАЗЕТА РЕДАКЦЕНА ЭШ
корректор, г1алг1ай а эрсий а меттала кепатоха хов машинистка, машинистка ученица, подчитчик.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-38-11; бехктокхама секретарь—3-34-38; партийни вахари, культурни, промышленностен отделий—3-42-20; юрта боахамен письмойн отделий—3-42-26.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-20; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-26.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ06144. Заказ № 2307.